

İSTİKLAL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilal!
Kahraman ırkıma bir gül... Ne bu şiddet, bu celal?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helal...
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklal.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam taşarım.

Garb'ın afakını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
"Medeniyet!" dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş! Yurduma alçakları uğratma sakın.
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın...
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri "toprak!" diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehid oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da, bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Canı, cananı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlahi şudur ancak emeli:
Değmesin ma'bedimin göğsüne namahrem eli.
Bu ezanlar ki şehadetleri dinin temeli
Ebedi, yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerihamdan, İlahi, boşanıp karlı yaşım,
Fışkırır ruh-i mücerred gibi yerden na'şım;
O zaman yükselerek arşa değer, belki, başım.

Dalgalar sen de şafaklar gibi ey şanlı hilal!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helal.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlal:
Hakkıdır, hür yaşamış, bayrağımın hürriyet;
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklal!

Mehmet Akif ERSOY

22. SAYI

Mart • Nisan • Mayıs
İLKBAHAR 2022

dört mevsim

edebiyat
edebiyat-kültür-egitim-sanat

Turhal Milli Eğitim Müdürlüğü
Adına İmtiyaz Sahibi ve Genel
Yayın Yönetmeni
Mehmet YILDIZ
İlçe Milli Eğitim Müdürü

Yazı İşleri Müdürü
Aziz DURGUN
Şube Müdürü

Yayın Kurulu
Mehmet YILDIZ
Zübeyde ANDIÇ
Güven ZORLU
Veysel KILIÇGİL
Abdurrahman ALKAN
Abdullah ÇÖMEZ

Kapak-Dizgi
Abdulvahap SEZGİN

ISSN
2548-0219

Yönetim Yeri
Turhal İlçe Milli Eğitim
Müdürlüğü - Hükümet
Konağı - Zemin Kat
TURHAL/TOKAT

İletişim
Tel: 0356 275 36 00
Faks : 0356 275 25 76
mehmetyildiz060@gmail.com
dortmevsimmedebiyat@gmail.com

Baskı
Bizim Büro Matbaacılık
Büyük Sanayi 1. Cadde.
Sedef Sokak. No:7/1
İskitler/ANKARA
Telefon: 0312 341 51 56

Para ile Satılmaz.
"Dört Mevsim Edebiyat" adı
anılarak alıntı yapılabilir.
"Dört Mevsim Edebiyat" Dergisi
Tokat/Turhal İlçe Milli Eğitim
Müdürlüğü Yayınıdır.

İÇİNDEKİLER

- 3 SUNU
- 4 ÖĞRETMENİM M.AKİF İNAN.....Arif AY
- 7 ESKİ SOKAK MASALI.....Abdullah ÇÖMEZ
- 8 BİR ÇİFT KANAT.....Yunus VARLIK
- 9 ELİF.....Mustafa KAYA
- 10 YOLDA.....Davut GÜNER
- 11 GÜNLERİN MEVSİMLERİ.....Medine BAL
- 12 FARKINDALIK.....Güven ZORLU
- 15 YENİ EV.....Abdurrahman ALKAN
- 18 YAĞMUR YAĞARKEN.....Buket UÇAR
- 22 YOL ARKADAŞIM TANPINARZübeyde ANDIÇ
- 25 EĞİTİMİN İSTATİSTİĞİ.....Mehmet Mustafa ERDAL
- 28 NECİP TOSUN'LA GİDİLMEMİŞ YERLERİN
TÜRKÜSÜNÜ SÖYLEMEK.....Zübeyde ANDIÇ
- 37 ÇİZGİ.....Ayşe KILIÇGİL
- 38 YOL.....Ayşegül SEZEK
- 39 BİR KÖRÜN PANDOMİMİ.....Kübra Nur KOÇAK
- 40 ÖYLECE.....Gülizar KILINÇ
- 41 İRAN SİNEMASINDA CESARETLİ BİR ADIM :
GAV.....İsmail ÇAKMAK
- 43 VAN GOGH ÜZERİNE
DÜŞÜNCELER.....Muhammet Baran ASLAN
- 44 LİMAN.....Rümeysa ÇİÇEK
- 46 İKİ KARDEŞ DERGİ : MANİDAR ve
TAŞBAŞI.....Halil KAZOVALI

SUNU

Merhaba Değerli Dostlar,

Her mevsim bir başka güzel, her mevsim bir başka albenili. Kainat her mevsim ayrı bir cezbeyle tutulur. Bu dünya tuvalinde ilahi renkler ve desenler öyle bir harmoni oluşturur ki onu gören gözler mest olur, hayran olur. Bozulmamış fitratlar bu ilahi kudretin cilvelerini temaşa etmeye doyamazlar. Eğer bu mevsim baharsa, daha bir güzel, daha bir berekettir. Canlı cansız tüm varlıkların damarlarında başlayan tahrik yeni yaratışların haykıran sesi ve görüntüsüdür. **“O her gün yeni bir yaratış üzeredir.”** Biz de o rahmanın kulları olarak her mevsim yeni bir aşkla ve şevkle yeni bir sayı çıkarmaya ve tüm eksiklikleriyle birlikte sizin engin hoş görünüze emanet etmeye çalışıyoruz. Şükürler olsun bu sayı da artık ehli dile emanet. Sürçülisan eylemişsek affola.

Üstat Arif AY Hoca'mızdan güzel bir yazı ile başlıyoruz bu sayımıza: “Öğretmenim M.Akif İNAN.” Eğitimci, edebiyatçı, sendikacı, derviş... Bu kadar güzelliği ve özelliği kendinde mezcederek yaşayan ve şimdi darı bekada Rabb'ile baş başa olan M. Akif İNAN'a Allah'tan rahmet diliyoruz.

Bu sayımızda Türk edebiyatının çok önemli isimlerinden hikayeci Necip TOSUN'la “Gidilmemiş Yerlerin Türküsü” adlı eseri üzerinden arkadaşımız Zübeyde ANDIÇ sohbet etti. Kendisine nice güzel eserler vermeyi diliyoruz. Yüreğine sağlık.

Abdullah ÇÖMEZ “Eski Sokak Masalı”, Yunus VARLIK “Bir Çift Kanat”, Mustafa KAYA “Elif”, Davut GÜNER “Yolda”, Medine BAL “Günlerin Mevsimleri” Ayşegül SEZEK “Yol”, Kübra Nur KOÇAK “Bir Körün Pandomimi”, Gülüzar KILINÇ “Öylece” şiirleriyle;

Abdurrahman ALKAN Yeni Ev, Buket UÇAR Yağmur Yağarken öyküleriyle;

Güven ZORLU Farkındalık, Zübeyde ANDIÇ “Yol Arkadaşım Tanpınar”, Mehmet Mustafa ERDAL “Eğitimin İstatistiği”, İsmail ÇAKMAK “İran Sinemasında Cesaretli Bir Adım: Gav”, Muhammet Baran ASLAN “Van Gogh Üzerine Düşünceler” Rümeyza ÇIÇEK “Liman ve Yağmur”, denemeleriyle;

Ayşe KILIÇGİL bu sayımızda da güzel bir çizgisiyle;

Son olarak Halil KAZOVALI “İki Kardeş Dergi: Manidar ve Taşbaşı” yazısıyla dergimizde yer alıyor.

Hayatı okumak için ...

Kendimizi Okumak için ...

Yeni bir “Mevsim”in güzelliğinde buluşmak üzere

Mehmet YILDIZ

ÖĞRETMENİM M. AKİF İNAN

Arif AY

Öğretmenlik bir meslek değil, bir yaşam biçimi, bir aşk halidir. Bu aşkın harını yüreğinde duymayan bir insanın öğretmenliğinden hayır gelmez. Öğretmen sadece sınıfta öğretmen olmamalı; hayatın her alanında öğretmenliğini sürdürmelidir. Eğitim hayatımızda hepimiz pek çok öğretmenle karşılaşırız. Bu pek çok öğretmen içinden yıllar sonra hatıramızda kalan ya bir ya da iki öğretmendir. Bu bir iki öğretmeni hatırlayışımızın yegâne sebebi, üzerimizde iz bırakmış olmalarıdır. Öğretmen öğrenci üzerinde iz bırakabilendir. Yıllar sonra da olsa hatırlanılındır. Öğretmen, ders süresince bir aktör gibi rolünü en doğal, en etkili bir biçimde ortaya koyandır. Giyiminden konuşmasına, ses tonuna, jest ve mimiklerine, beden diline, her şeyiyle örnek bir kişiliğe sahip olmalıdır. Bu özellikler, sonradan kazanılmış, sonradan öğrenilmiş özellikler değil, doğuştan sahip olunan özelliklerdir öğretmen için.

Eskiden öğretmen yetiştiren okullara öğrenci alınırken yukarıda belirttiğimiz kriterler aranırdı. Mülakat sınavlarında sınav komisyonu öğrencileri ince eleyip sık dokurdu. Söz konusu kriterlerin yanında, öğretmen olacak öğrencide idealist bir insan olması da aranırdı. Ülkesini, insanını, tarihini, kültürünü, coğrafyasını sevmeli ve bunlarla dost olmalıdır öğretmen.

Her sabah kendini yenilemiş olarak yepyeni bir heyecanla sınıfa girmelidir. Öğrencilere şefkatle, adaletle davranan, onları geleceğin büyükleri olarak gören ve kendini sevdiiren biri olmalıdır. Kişisel sıkıntılarını, sorunlarını sınıfa taşımamalı, onları okulun kapısında bırakmasını bilmelidir. Doğruları söylemekten asla kaçınmamalıdır.

“Öğretmen bilmelidir ki, sıradan insanların zevki basittir, ideali kısa vadeli, amaçları dünyasaldır. Böyle insanlar şöhrete düşkündür, övülmekten haz alır, yalnızlıktan sıkılır, çalışmaya karşı isteksizdir. Bu nedenle öğretmen, sıradan insanların özelliklerini edinmekten, onlara öykünmekten, onlarla rekabet etmekten uzak durmalıdır. Hırsların peşinden gitmekten kaçınmalıdır. Kıskanmaktan uzak durmalıdır. Amaçlarının, idealinin peşinden gitmekten usanmamalıdır. Hayatın ıstıraplı günlerinde metanetli olmalıdır. İnsanların kaba davranışları karşısında kabalaşmamalıdır. Unutmamalıdır ki, her insan, her olay, her durum olgunlaşması için kendisine verilen bir hediyedir. Buna karşın öğretmen, yanlışlıklar karşısında cesur, idealleri söz konusu olduğunda tavizsizdir. Kendisinin bir hayat kurtarıcısı olduğuna inanandır.” (Prof. Dr. İsmail Aydoğan, *Eğitimin Türkçesi*, s. 62-63, Pegem Akademi Yayınları, Temmuz 2018, Ankara)

Prof. Dr. İsmail Aydoğan'ın *Eğitimın Trkęesi* adlı kitabından öğrendiğimize göre, nl İslam düşünürü İbn Rüşd, öğretmende bulunması gereken özellikleri on başlıkta sıralar: 1- Aklını koruması ve geliştirmesi 2- Ahlak 3- Adalet 4- İrfan sahibi 5- Kibirden uzak durma 6- Açık fikirli olma 7- Alan bilgisi 8- İdeal sahibi 9- Fiziki görüntü 10- Konuşma adabı.

Yukarıda belirttiğimiz vasıfların tümüne sahip bir öğretmendi M. Akif İnan. Gazi Eğitim Enstitüsü'nde Yeni Türk Edebiyatı dersimize girdi bir dönem. Enstitüde en canlı, en renkli geçen dersler onun dersleriydi. Şık giyimi, tok sesi, Harran şivesi, nazik üslubu ve insana güven telkin eden duruşu, sınıfa derinlikli bir atmosfer ve ciddiyet katardı. Giyimi, kuşamı, davranışları ve düşünceleri tam bir uyum iğindeydi.

Liselerden, zellikle Divan edebiyatı konusunda yalan yanlış, çoğu da kasıtlı olarak zihinlere boca edilmiş bilgilerle gelen bizlere Divan edebiyatını, daha doğrusu tüm edebiyatı sevdiren bir hocaydı M. Akif İnan: "Eski edebiyatımızı din ve l-din diye ikiye ayıran anlayışı doğru bulanlardan değiliz. Bu ayırımı bize Batı'dan aktarıldı. Bu anlayışa uyarırsak yalnız Nedim gibileri değil, Kadiasker Baki'yi, Őeyhülislam Yahya'yı da 'din dışı' saymak gibi hatalara dşmş oluruz. Oysa Nedim'den Karacaoğlan'a kadar Divan ve Halk sanatęılarımızın hepsi İslam Edebiyatı'nın mensubudurlar. Eski sanatęılarımızın aşk, şarap, kadın konusundaki yaklaşımlarını da ęok defa yanlış ve tek yanlı olarak yorumluyorlar. Malumdur ki söyleyişlerin çoğu, İslam'a uygun ağıklamaları olan bir muhtevanın terennmleridir." derdi ve arkasından öğrencilere yanlış bilgiler veren, geğmişimizi yeren öğretmenleri de kastederek aydın meselesini gündeme getirirdi:

"Temel meselemizdir aydın meselesi... Tanzimat'tan beri Türkiye bir aydın bunalımı yaşıyor. Tanzimat'la birlikte ülkemiz sosyal, siyasal ve kültürel açıdan Batılı biçimde kendisine bir yön belirleyince, aydın tipimiz de değişime uğradı. Aydın tipimizin belirgin özelliği taklitęilik, kendi halkını beğenmemek, geleneksel kurallara, hukuk düzenine, devlet anlayışına, aile yapısına karşı ęıkmaktır. Günümüz Türkiye'sindeki aydınlr işte Tanzimat'la birlikte tohumu atılan aydın neslinin uzantıları, evlatlarıdır. Bize aykırı, Batı'ya hayran bu aydın tipi, 1840'lerden bu yana Türkiye'nin politikasında, siyasetinde, ekonomisinde, sanat ve edebiyatında etkili oldu. Etkili olmaktan öte ülkenin hkimi oldu."

M. Akif İnan'ın Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Türkoloji Bölümünden sınıf arkadaşı, benim de Bor Őehit Nuri Pamir Lisesi'nden edebiyat öğretmenim olan Oktay ęađlar şunları der Akif Hoca için: "Bence bir öğretmenin en iyi değerlendiricisi ve müfettişi öğrencileridir. Gazi Eğitim Enstitüsü'nde birlikte ęalıřırken; onun ğrencilerinin kendisine gösterdikleri saygı ve sevgiyi ęok yakından izledim.

Akif'in öğretmenliği sınıflarla sınırlı kalmaz; koridorlarda, öğretmenler odasında, hatta çok zaman evinde devam ederdi. Öğrencileri çiçeğin bal özüne hücum eden arılar gibiydiler. O sert görünüşlü, ağırbaşlı insan, öğrencileriyle birlikteyken, adeta bambaşka bir kişiliğe bürünürdü. Severdi öğrencilerini; onlar da onu severdi. Mesleğini ibadet gibi, kutsal bir görev gibi icra eden insanlardandı.” (*Mehmet Akif İnan Kitabı*, s. 133, TYB, 2000, İstanbul)

Doğrudur, Çağlar öğretmenim; M. Akif İnan, Gazi Eğitim Enstitüsü'nden ziyade, Edebiyat dergisinin, Mavera dergisinin şairi, yazarı ve düşünce adamı olarak yetişmeme katkısı olan bir öğretmenimdir.

O, Türkiye'nin zihinsel bir dönüşüme ihtiyacı olduğunu vurgulardı hep.

ESKİ SOKAK MASALI

Abdullah ÇÖMEZ

Son düdükle bitmezdi gazozuna maçlarımız
Yasak bahçeye kaçınca kesilirdi
Can damarı yamalı toplarımız
Ya da bir cam kırılır içimizde
Hükmen mağlup olur her yanımız
Bir tepe başında yatık evler arasında
Tuz buz olur elimiz ayağımız

İp atlayan kız çocuklarının
Örölmüş saçlarına dolanır yumak yumak
Aşkın hayaller sarar dört bir yanı
Bir artist türkan doğar taze sıcak
Rol keserken tam sahne ortasında
Bir zılgıtla bölünür pembe rüya
Döner kendine yarım yamalak

Kapı serinliğinde dilleşir nineler
Kara delikler kapanır pare pare
Bir kız geçer karşı kaldırımdan
Eteklerinde kırmızı güller taşıyan
Kirli nazarlar dökülür balkonlardan
Kiminin ablası kiminin yengesi olan
Bir kız geçer karşı kaldırımdan

Ve sonra...
Geldiler koca koca dişlilerle
Beton ektiler her yere

BİR ÇİFT KANAT

Yunus VARLIK

yine başında
matem renkli bulutlar
perde perde
çekiliyor akşam
kül olmuş uykular
merhameti çarmıha gerilmiş
dünyanın
eski bir hatıra gibi
saçlarında bahar
gelgit ediyor ömrün
çıkamazında bir balkonun
ah bir çift kanat olaydı ruhun

ELİF

Mustafa KAYA

Elif ince, dal gibi
Dudakları bal gibi
Sanki bana fısıldar
Gitme burda kal gibi

Elif dörde bölünmüş
Üçü yerde sürünmüş
İki günlük dünyâda
Biri bana el gibi

Elif çıkmaz yollara
Bürünmüş libaslara
Karalara, allara
Günâhı çok kul gibi

Dili öz mü, tâli mi?
Sormuyor hiç hâlîmi
Kurumuş dallarımı
Tutsa, öpse gül gibi

Nokta nokta hayâtım
Gözlerinde sırat'ım
Gönlü derin, bir batım
Daldım gittim, göl gibi

Elif uzar sonsuza
Dûçar olmuş bir hıza
Gâh az gider gâh uza
Akar durur sel gibi

Elif iner yüceden
Hükmü yoktur geceden
Yedi kıt'a heceden
Oğul verir zâl gibi...

YOLDA

Davut GÜNER

Yolda

Ağır yaralı bir eylülle karşılaşsam

Bu eylül mü değil mi diye şaşırıp kalsam

Siz gerçekten eylül müsünüz diye sorsam, savrulan yaprakların arkasından koşsam

Karyolada

Uyuyan bir çocuğu uyandırsam

Bu defa da bir şehri yerinde bulamasam

Karşı kıyıda bana göre bir şeyler var mı diye sorsam; sonbaharın kapılarını aralasam

O ilk çağlarda

Daha kalabalık oluyorduk nedense birbirimize iyice kenetlendikçe, ben acaba şimdi ne yapsam; yukarılardan bir ağaçkakanın sesi uğultuya dönüşüyorken, ben şimdi o müziği nasıl yakalasam, karanlık çökmeden bütün lambalar yaksam, kendimi bir anda bir ilkokulun bahçesinde bulsam, sonra bir ah çekip derin bir uykuya dalsam...

GÜNLERİN MEVSİMLERİ

Medine BAL

Günlerden pazartesi
Bulutların parçalanan narin sesi
Yokluğun varlığına yazılan bu şiiri
Sarı çiçeklerin solduğu mevsimler açtırıyor

Günlerden cumartesi
Mevsim bitiminin yeisi
Görünmez ya hani aynaların saklı kesesi
O keselerden taşıyor insanların ertesi

Günlerden pazar
İnsanların gölgesinde yakamozlar
Kaset çalıyor Fikret Kızılok'tan şarkılar
Baharların rüzgarları vuruyor kalbime

Güneş batımının söndürdüğü günler
Şiir çalıyor kalabalık sesler
Şafağın batırdığı yağmurlu geceler
Ağlar güneşe, karanlığın büyüttüğü gölgesiz perdeler

Günlerden pazartesi
Baykuşların tünediği o çatıların tepesi
Yine baykuşların kanat seslerinden
Kalabalığın gürültüsünü dinledim ben

Saklanıyor ardına güneşin
Günler saklanıyor ardıma
Aylardan mevsimlerden öte
Ruhumun sonbahar olduğu bu gece

Günlerden yine pazar
Topraklar mavinin ufkuna bakar
Yaşamak gibi beyaz leylaklar
Ardında ruhum sonsuzluğa ağlar

FARKINDALIK

Güven ZORLU

Montaigne üç yüz yıl önce ‘deneme’se bu yazı türünün babası ben olacaktım. Ama yine de farklı bir tarz deneyeceğim. Ben diyeyim, böylesi daha zevkli olur ve kolay okunur; siz deyin, uzun yazacak konu bulamamış!

Kitaplar ve Biz

Bazı kitaplar için hayatımızın farklı dönemlerinde tekrar okuduğumuzda çok farklı mesajlar çıkarabileceğimiz söylenir. Büyük ölçüde eserin gücüyle ilgili gibi görünse de bu durumda okuyan insanın ‘zihin dünyası’nın payı daha büyüktür bence. Çünkü o dünya, her gezdiğinde farklı renklerle karşılaşabileceğin ilginç bir diyar gibidir.

Duygular ve İfadeleri

İnsanların bazı konu ve durumlarda kendileriyle ilgili sözlerine dahi temkinli yaklaşmak gerek. Zira duygu ve düşünceler çabuk değişebildiği gibi, insan bazen kendi iç dünyasını tam olarak ifade edemez. Duygularımızı düşünceye çevirip hele de sözle ifade ederken sürecin her aşamasında, çeşitli sebeplerle büyük/küçük sapmalar yaşanabilir.

Sanatçıyı Tanımak

Bir sanatçıyı eserleriyle tanıyıp ona karşı sevgi, beğeni, takdir ve/veya hayranlık gibi duygularınız oluştuktan sonra sanatçının kendisini tanıma/görme fırsatı bulmak, birçok insan hele de gençler için istendik bir durum olsa gerek. Tanpınar, Cahit Sıtkı, özellikle de Aşık Veysel’in resimlerini ilk defa gördüğümde insanlık adresine gönderilmiş bir mektup okuduğumu düşünmüştüm ben de. Ama bana, “Keşke zihnimdeki resmiyle kalsaydı.” dedirtenler de olmadı değil.

Makyaj ve Olgunluk

Makyaj, kiminde maske gibi durur; kiminin de maskesini düşürür. Olgunluk bir noktadan sonra mizaha dönüşür. Son zamanlarda kendimi mizah konusunda daha olgun hissetmemi neye yormam gerektiğini bilemedim ama: Mizahi bir maske taktığıma mı, gençlik maskemin düştüğüne mi...

Soğan Yemek

Ortamlarına dahil ve/veya kendilerine muhatap olduğum bazı insanlarla ilişkilerimde -öğrenciler bazı öğretmenlerin derslerinde bu duyguyu daha sık ve yoğun yaşıyorlardır muhtemelen- soğan yemiş gibi hissediyorum kendimi. Vitamin yönünden zengin, tadı fena değil ama insanın gözlerini yaşırtıyor!

Gerçeklik ve Zaman

'Gerçek' dediğimiz kavram zamandan bağımsız değildir. Belki de bu ikisi aynı şeydir. Her eser resim, şiir, hatta fotoğraf... Bir zaman diliminin biçimlendirilmiş, bir forma girmiş hali değil midir?

Öte yandan insan, zamanını (gerçek zamanı), ne kadar geri veya ileri olduğunu bildiği bir saate göre tayin etmek durumunda olsa bunu ne kadar sürdürebilir? Bir süre sonra yanlış (olduğunu bildiği) saati esas almaya başlamaz mı?

Eski ve Yeni Aşklar

Anadolu'daki geleneksel yaşama dair bir belgeselde görmüştüm. Köydeki bir teyzeye, "Sen hiç aşık oldun mu?" diye soruyorlar. Teyze, hafif bir tebessümden sonra şöyle devam ediyor:

"Ben aşk neyin bilmem, benim herüf de hiç seni seviyom falan demedi. Amma velakin, dişim yok diye ekmeen içini hep bana verür. Bayramda kendüne ayakkabı almıyadı da bana güllü fistan aldıydı. Seviyom diye soğanın cücünü, karpuzun göbeeni de bana verür. Yemeen içindeki etleri önüme itiverür. Haa, bi de ulan garı kıyamıyom sana der sıkça. Bilmem, aşk dedükleri budur heral."

Adı konmaz, dile getirilmez ama en sade ve samimi şekilde yaşanırdı eskiden. Fedakarlık, sabır ve merhamet demekti. Şimdilerde o kadar gösteriş ve yarışa dönüştü ki tarafları, birbirine ve sosyal medyaya şekil yapmaktan yaşamaya fırsat bulamıyorlar. Özünü yitirdikçe kabuğu boyanıp cilalanıyor sanki. Ve o kadar çabuk tüketiliyor ki foyası bile eskimiyor.

Aynadaki İnsan

İnsan, başkalarına nasıl görüldüğünü merak eder, önemser. Aynanın keşfinin (ki muhtemelen duru bir su ilham olmuştur) değilse bile ona duyulan ihtiyacın temel sebebi budur. Ama merak duygusunun tatmininden öte, gerçekliğin sağlamasını ancak onun kopyasından hareketle yapabiliriz. Zorlama gibi gelebilir ama aynı zamanda, kıyaslamayı başkalarıyla değil kendisiyle yapan insan daha çok gelişir, öyle değil mi?

N VAR ve N Yok

Futbol izleyicileri iyi bilir. 'VAR' icat oldu, mertlik bozuldu. Günlük

hayatımızda çoğunca akışın ve alışkanlıklarımızın gereği olarak üzerinde durmadan yapıp ettiğimiz şeyleri maçlardan sonraki spor programlarında olduğu gibi geri sarıp yavaş çekimde tekrar izleyip değerlendirdiğimizi düşünsenize! Şunlardan biri, birkaçı ya da hepsini fark etmez miyiz?

- Herkesten ve her şeyden önce, kendimizi yadırgarız, yapmacık buluruz.
- Kimi sözlerin ya öncesi anlaşılmadığı ya da söyleyenin beden diline dikkat edilmediği için yanlış anlaşıldığını anlarız.
- Ortamdakilerden bazılarının farklı dünyalarda gezdiğini görürüz.
- Söylenenlerin yarısından fazlasının boş veya gereksiz olduğunu düşünürüz.

Tabi bunlardan bir ders çıkarıp gereğini de yapmak lazım. Mesela şu son maddenin...

Ne de olsa çok sözcük sözü bozar.

YENİ EV

Abdurrahman ALKAN

Sözcüklerin, zemin kat balkonundan ayaklarımın ucuna solgun bir gül yaprağı gibi düşüverdi. Eğilerek usulca aldım. Narin ve kırılındılar. İncitmekten korktum.

Işığa yakalanmış acemi bir tavşan gibi birkaç saniye kalıverdim balkonun önünde. İlk, sekiz dokuz yaşların masum yüzünü aydınlatan çağla yeşili gözlerini fark ettim. Utangaç bakışlarla cevap bekliyordun.

Kırmadan nasıl söylerim diye düşündüm bir an. Vereceğim cevapla zaten en küçük seste uçuveren serçeler gibi ürkek bakışlarının solmasından korktum. Kelimeleri sıralarken zorlandım. Güzel kızım dedim ezilerek, evet var. Mecalsiz bir söz uçu sana doğru.

Gözlerini yere indirerek duygularını belli etmeyen bir sesle tamam abi, dedin ve balkonunuzu boydan boya kapatan, kornişleri sararmış, kirli beyaz uzun tül perdelerin ardında kayboluverdin.

Yanı başındaki yeni binanın onun için bir umut olduğunu sen de biliyordun. Kim bilir önce kendisi de sormuştu. İkinciye utandı. Sen de istemiyordun aslında. Daha küçüktün böyle zor sorular için. İsrarına dayanamadın. Sizin için çirpindiğini anlamayacak yaşta değildin. Soruverdin işte. Mahcup ve hızlıca.

Eski mahalleden iyiden iyiye şikâyetçiydi. Baban, akşamları yer sofrasında önüne konan çorbayı işçi elleriyle kaşıklarken, durmayan göçle artık mahallede kimsenin birbirini tanımadığını, sokaktaki bitmeyen kavgaları, okulun, parkın bakımsızlığını annenden kaç kez dinlemişti.

Baban, o yeşil uzun tulumu giydiği günün akşamı mutlu bir yüzle eve geldiğinde annenle konuştu. Sonra bu daireyi kiraladı.

Yeni mahallenizi seviyordun. Annenin yıkayıp ucuza kiralanmış zemin katın balkonuna astığı, arkasında “Çevre ve Temizlik İşleri Genel Müdürlüğü” yazan babanın yeşil tulumlarını gördüğün zaman pencerenizin önündeki küpeli çiçeğinin güneşte kalan yaprakları gibi solmuyordun hemen.

Bir gün yan tarafınızdaki arsaya birilerinin gelip konuştuğunu, çok geçmeden ölçüp biçtiklerini, kireçle çizgiler çektiklerini ve nihayet iş makinelerinin büyük bir gürültüyle çalışmaya başladığını gördün.

Annenin işe gittiği zamanlarda, kardeşini elinden tutup buraya getiriyordun. Bir elini sıkı sıkı tuttuğun kardeşin, diğer eliyle temel kazan kepçeleri, uzun demir balyalarını kamyonlardan alıp yere koyan vinçleri gösteriyor, heyecanı yüzüne yansıtıyordu. Toprak taşıyan kamyonları hayranlıkla izliyor bir tekeri kırık plastik kamyonunu daha hızlı sürüyordu.

İş makineleri çekildikten sonra inşaatın her bir tarafına dağılıp çalışan işçiler gelmeye başladı. Eskimiş oduncu gömlekleri, ucuzluktan alınmış, ucu patlamaya hazır ayakkabıları, plastik kadranlı saatleriyle babana benziyorlardı. Her bir cebine çakmak, sigara, otuzüçlük tesbih, anahtarlık gibi şeyler tıktırdıkları geniş kot pantolonlar giyiyor ve durmadan sigara içiyorlardı. Koca binayı bir türküye sığdıran ustaların ıslıklarını, kimi zaman birbirlerine özensizce konuşmalarını duyuyordun.

Kimileri yürüyerek, kimileri bağırıtılı bir sesle giderken dağılıverecekmiş hissi uyandıran motosiklet ya da boyası dökülmeye başlayan bisikletle; durumunu düzelterler ise modeli eskimiş Lada ve Toros’la geliyorlardı inşaata.

Günün birinde evinizin önünde kardeşini oynatırken, siyah renkli pahalı arabalar duracak. Kapıları takım elbiseli, kravatlı şoförler tarafından açılan arabadan lacivert ceketli, göbeği çıkmış, yanakları kırmızı, saçları ağarmaya başlamış, kaygısız adamlar incekler. Ayakları üzerinde güvenle gerinerek etrafı lüks binalarla çevrili, sökülüp atılma zamanı çoktan geçmiş çürük sarı bir diş gibi duran binanızı aşağıdan yukarı süzecekler.

Bir adam, yanındakine binayı beğendirmeye çalışacak. Köşe başı diyecek, etrafı açık diyecek, gözde yerleşim merkezi, altı geniş bir dükkân olur, lansman fiyatından verilir, projeden satılır, ön talep kabul etmeye başlanır hemen diyecek. Diyecek...

Bir yandan sürekli sigara içen saçları dökülmüş bir adam, her balkonu farklı tüllerle kapatılmış binaya son kez alıcı gözle bakacak. Elindeki sigarayı daha bitirmeden yere atıp üzerine basacak. Yüzünde tedirginlik dolaşan diğerine gülerek yaklaşacak. El sıkışacaklar. Sonra arabasına binerek hızla uzaklaşacak. Berikinin yüzünde bir aydınlık belirecek.

Kara kuru çocukların önünde plastik topla maç yaptıkları binaya son kez bakacak adam, siyah arabanın açık camından. Simsiyah cam kapanırken “Sür.” diyecek.

Üç tekerlekli bisikleti sürmeye yeni başlayan kardeşinin arkasında yürürken bütün söylenenleri duyacaksın. Belki bir şey anlamayacaksın sözlerinden. Ama bir şeyi sezeceksin: O gün, inşaat bitince birdenbire ortadan kaybolarak yerlerini lüks arabalara bırakıp başka bir inşaatın önüne giden eskimiş bisikletler, motosikletler, kış günlerinde zar zor çalışan modeli eskimiş arabalar gibi size de yol görünmüş olacak.

Ve bir gün, o soruyu başka bir yerde başka birine soracaksın: ‘Abi, sizin apartmanı temizleyen biri var mı?’

YAĞMUR YAĞARKEN

Buket UÇAR

Gök gürültüsü yeryüzünde yankılanıyor; yağmur, haber gönderiyor elçisiyle. Toprak, kollarını açmış hasretle bekliyor. Yüreğimin sesi eşlik ediyor bu gürültüye, sessizce. Boynu bükük sözcükler, dilimin ucuna çıkınlanmış, doğmak istiyor. Bir sütlü kahve içilir bu habere, yanında da şiir... Kahvemi yapayım, içerken de şiire hazırlanırım diye düşünürken önce kahvenin kokusu sonra annemin sesi odayı doldurdu. "Hava kapayınca..." dedi. Yudumladığım kahveden toprağın suya doyduğu tat geldi ağzıma. Pencereye gönlümü yaslayıp yağmuru dinliyorum. Bir kadın balkondaki kurumaya yüz tutmuş çamaşırları topluyor söylene söylene. Şemsiyesini açıyor bir adam aceleyle. Bir kız, saçlarını upuzun balkondan aşağı atıyor, adamın şemsiyesinin tam üstüne. Islak bir kedi büzüşmüş duvar kenarına. Bir kadın yanındaki adamın iri gövdesine sarılıyor medet umarcasına. "Hiç de öyle değil. Görmüyor musun Arap kızını? O da benim gibi camdan dışarı bakıyor. Bak, sevgililer koşuyor el ele, yağmur gökyüzünü karalıyor, o karanlığa rengârenk kalkanlar açılıyor." dedi, sırtımdan dışarıyı seyreden çocukluğum. Onu dinlemek istemiyorum, dikkatimi dağıtıyor, düşünemiyorum. Pencereyi açıp, toprak kokusunu içime çekip kalemimi doldurdum bu kokuyla. Suya batırdım kalemimin ucunu, bütün zamanları akıttım oradan. Dizelerde yağmurun sesi yok, su dağıtıyor yazıyı, kâğıdı parçalıyor. Ben bu havaların şairliğinden uzağım galiba. Bir yudum daha aldım sütlü kahvemden, kaymağı dudağıma yapıştı, huylandım. Yüreğime yapışan karaları ne yapsam da çıkaramıyorum yıllardır. Karaları topladım, bütün kapıları kapattım, beyazlara o sarındı gitti, mars ettim kendimi. Beyaz, bir küçücük zarda kaldı bana. Boş altı tarafı da... Toprak kokusu getirir onu bana sanıyorum, olmuyor. Kıvrandırıyor sözcükler, şiir sancım tuttu yüreğimden ama doğmuyor. Ağlamak geliyor içimden, hayır ağlamayacağım. Sözcükler bana acıyıp gelmemeli yanıma, dizelere uzanmamalı boylu boyunca. Hep bu çocukluğumun yüzünden, konuşup durdu düşünmeden. El ele sevgililer... "Püf!" dedim söndürdüm çocukluğumu. Aklıma bir fikir geldi. Bir kedi gibi ıslanmalıyım belki ya da bir sevgili gibi sokulmalıyım yağmurun koynuna. Hazırlanayım hemen.

Kaçtılar benden, ben çıkar çıkmaz bulutlar çekildi uzaklara. Gezindim biraz ortalıkta, belki tekrar gelirler. Islak sokakların soğuğu yüzüme çarpıp vücudumu dolanıyor. Dizeler sessiz... Yağmuru arıyorum sokak sokak, şemsiyesiz. Şarkı yapıp dinliyorum yağmuru kendi sesimden. Kedi kurumuş, adam kapatmış şemsiyesini, kız da evine girmiş. Çamaşırlar geri serilmemiş. Bir kafenin tentesinin altındaki masalardan birine geçip oturdum. Seslendirilmiş bir öyküyü dinlemeye koyuldum rastgele. Çay istedim garsondan, bakışlarım

ellerimde. Üşüyorum, kararmış bir yudum suyun insafında ısıttım içimi.

Kara bulutların savurduğu suyun altında çıktı yokuş yukarı, şehrin meydanını buldu. Yağan yağmur karıştı sırtından akan tere. Durdu bir binanın saçağına, başladı beklemeye. “Tam da çıkacak zamanı buldum.” dedi, sesi sakindi. “ Bir de çay olsaydı.” diye geçirdi içinden. Çayından bir yudum daha aldı şair. Yanında sıralanmış bekleyenler... Acelesi olanlar... Yağmura aldırmandan ortalıkta koşturanlar... Onların arasına kaydırıldı bakışlarını, rengârenk şemsiyelere çarpan yağmur, ortalıkta damla damla cıvıldıyordu. Bu renklerin arasından çıplak ayaklı bir dilenciye takıldı gözleri. Başından aşağıya akan sular yoksulluğunu çarpıyordu yüzüne. Yoksulluk sarkıyor paçalarından ama oraya kadar, ayaklarında duruyor yokluğu, varlık hiç değmemiş onlara. Ne bir üşüme belirtisi ne de bir titreme var kadında. Eski bir görüntü; kıyafetleri eski, bedeni eski, bakışları eski hatta bir tuhaf bakışları. Bir hareketlilik oluyor dilencinin yanında ara sıra, sanki bir alışveriş... Dinmeyen yağmurun altında merakını da dindiremedi. Koşturdu dilencinin yanına, uzattı parayı. Parmaklarını hızlı bir şekilde paranın üzerinde gezdiren kadın, koluna taktığı kara poşetinden para üstünü çıkartmaya çalışıyordu “Kalsın!” dedi adam, bir şey anlamamıştı. “Sadece beş kuruş.” dedi dilenci, tülbindenden akan suların ıslattığı parayı tam önüne uzatırken. “Gözleri görmüyor.” diye içinden geçirdi adam, dilencinin uzattığı parayı yan tarafından aldı. Parmaklarının ucunda gözler arıyordu, soğuktan çatlayan yarıkların arasına doluşan karalıklardan başka bir şey yoktu. Olsa da zaten o karanlıktan çıkaramazlardı bakışlarını. Şair, birkaç kere üst üste gözlerini kırıp parmaklarının ucuna baktı. Yağmur hafifliyordu. Şimdi yağmurdan geriye rengârenk gülücükler kalmıştı gökyüzünde, cebinde de içinden beş kuruşun çıktığı bozuk sesler: şık şık şık... şık şık... Arkasından gelen adamın tespih sesine karıştı şık şık şık... Dönüp dilenciye baktı, yine para üstü telaşı...

Hava kararıyordu, yağmur da geri geliyordu sanki. Hızlı adımları onu hedefine değil de dilencinin bulunduğu meydana sürükledi. İşte orada, varlığına alışkın olanlar beş kuruşu avcuna bırakıp gidiyordu yoluna. On kuruş çıkardı cebinden, zaten eksikti gözlerinden, hemen avcuna bırakır giderdi. Bırakmasıyla yerinden sıçradı; “Dur! Para üstün.” dedi kadın, beş kuruşu avcuna yuvarlarken. Sözcükler biriktiriyor şimdi şair yüreğine: kadın, yağmur, dilenci, kör, yoksulluk... Koşturdu, az önce önünde beklediği ayakkabıcıdan aldığı bir çift ayakkabıyı kanat yaptı sırtına, mutlulukla uçtu kadının yanına. Kadın kabul etmedi ayakkabıları, bir kez daha beş kuruş vermeyi denedi, onu da almadı. “Bugün iki kez verdin zaten.” dedi. Şaşırmıştı, oysa görmediğine emindi. Birkaç kez geçti kadının aynı yerdeki bakışlarının önünden. Ayakkabıları iade etmek için döndü geri, çıktığında kadını arkasından gördü, gidiyordu. Adamın vicdanı eziliyordu kadının ayakları altında. Ani bir kararla peşine takıldı. Şehir bitti, bir garip yerlere

açıldı sokaklar, oralar da bitti. Akşam önce ayaklarına değdi, sonra bacaklarına, ellerine, gözlerinde durdu akşam. Gün doğmamış dar sokaklarda durdu. Birden geçen gün okuduğu hikâyenin içinde buldu kendisini, hiç sevmemişti o hikâyeyi, çıktı hikâyenin içinden. Bacası tütmeyen bir evin kırık kapısının önüne varan dilenciye adam görmedi.

Akşam yağmura karışıyor. Şair gönlüne aldı bu sözcüğü, doğurdu onu yüreğinden: akşam... Adam cebinden eksilen on kuruş ve darmadağınık bir kafayla yağmurda çıktığı yokuşu indi. Cebindeki beş kuruşlar her türden çıkardıkları sesle orkestra kuruyordu geceye. Demirlerin soğukluğu çarpıyordu bedenine. Metro durağına inerken karşı merdivenlerden yukarı çıkan bir kıza gözleri takıldı. Böyle şeyler huyu değildi ama yağmurdan sonra çıkan gökkuşağına herkes bakardı. Kızın bakışlarından yayılan enerjiyle kendisine geldi, uyandı akşama. Bu da okuduğu bir hikâyeyi hatırlattı, indiği merdivenleri üçer beşer tırmanırken hikâyeden de çıktı. Yaptıkları, yapamadıkları, yapacakları, yarıda bıraktıkları kayboldu gecede, karanlığa karıştı. O günü unuttu gecenin koynunda, uykunun kollarında. Şair soğumadan yakaladığı sihirli sözcükleri attı diğerlerinin yanına: uyku, gecenin koynu... Tadı olmuyor şiirin soğuyunca.

Mevsim değışti yağmur yine misafir oldu yeryüzüne. Bu değışen hava, ona beş kuruşları hatırlattı; soğukluğunu, ıslaklığını sonra da dilenci kadını. Yolunu değıştirdi, meydana yöneldi, beş kuruşları da ayrı cebine aldı. Pişman olmuştu o gece takibi yarım bıraktığına. Yağmurun içinde yüzen düşüncelerine baktı göz ucuyla. Şair gözünü kaşdı, çayını yudumladı. Avlamadı adam düşüncelerini, yüzmeyi öğrensinler diye bıraktı, beceremeyenler de boğulsun içinde. Yine bir hikâyeye kahraman oluyordu istemeden, topladı suda yüzen düşüncelerini, çıktı hikâyeden. Meydana vardığında farklı bir telaşla karşılaştı gözleri. Çıplak ayaklı kadını arıyor, yok. Eskimiş tülbendini arıyor, yok. Kolunda takılı poşetini arıyor, yok. Hayır, poşetler var hem de çok. Ortalığa savrulmuş kadınlı erkekli, eli siyah poşetli dilencilerde bıraktı gözlerini. “Bu bir korku filmi mi?” diye sordu kendisine. Aniden bir karışıklık oldu, her bir dilenci bir tarafa savruluyor, kaçamayanları da ekip arabaları götürüyordu. Sadece biri kaldı ortalıkta. Kaçanların peşine takıldı. Birisi “Dilenci öldü.” dedi. Başka biri “Geriye çok parası kaldı.” dedi. Arkasından diğeri nefes nefese yaklaşp “Beş kuruştan ne olur deme ağabey, bak neler oluyormuş?” dedi usulca. Cevapları ortaya saçılan beş kuruşlar gibi topladı. Topladıklarını bütünletme umuduyla meydana kalan adamın yanına yaklaştı şaşkınlıkla. “Sen kimsin? Seni neden götürmediler?” diye sordu. “Polis, bunları yakalamak için de dilenci, sen hangisini kabul edersen artık.” diye yanıtladı. “Demek öldü.” dedi duyulur bir sesle. “Öldürüldü.” diye düzeltti polis. “Bir akşamüstü evine girerken hırsızın birisi öldürüp paraları çalmış, mal varlığı da öyle ortaya çıkmış.” diyerek devam etti sözlerine. “Ne zaman?” diye sordu, titriyordu. “Sonbaharda.” dedi polis. Yutkundu. Kendisinin içinden çıktığı, yarıda bıraktığı hikâyeyi birisi

tamamlamış, sadece türü farklı. Yağmur hızlanıyordu, yokuşun başına vardı. Derin bir nefesi ciğerlerine tepiştirirken eli istemsizce cebindeki beş kuruşları çeviriyordu. Ayakkabılarını çıkardı sonra da çoraplarını, paçalarını dizlerine kadar çemredi. Bir elinde ayakkabılar bir elinde beş kuruşlar, indi yokuş aşağı. İliklerine kadar dilenci kadın oldu, ıslandı. Sadece tek bir şey var şimdi aklında. Başlık attı beyaz bir kâğıdın tam ortasına: Beş kuruş, beş kuruş daha...

Öykü bitince derin bir nefes aldım. Yağmur yeniden başlıyor yağmaya. Çayımın sonunu yudumladım, soğuk. Evin yolunu tuttum fakat bir tedirginlik var üzerimde, yağmurun tadını çıkaramıyorum. İki adım atıp üçüncüde sırtımı bir duvar bulup yaslıyorum soluk soluğa. Arkamdan birisi omuzlarımdan yakalayiverecek gibi. “Çekilin ben şairim!” diye içimden bağırarak geliyor önüme, arkama. “Engel oluyorsunuz bana...” Omuzlarıma dökülen saçlarımdan akan damlacıklar gözlerimi ıslatıyor, boğuyor onları oracıkta. Apartmanın giriş kapısına geldiğimde yumuşacık bir nefesle karşılaştım. Ortalıkta kimse yok. Bir şiirden dökülüyor nefes, bana yağmuru anlatıyor ıslak ıslak. Sokak lambasının altında beyaz yağmurlar yağıyor üstüme, dizelerinden çekiyorum onu içime. Bir adım daha attım, sırtımı duvara yasladım. Gökyüzündeki bütün şiirlerle ıslattım kendimi, Her damlasıyla bana sarıldı. Yağıyorum yumruklarımla ben de duvara, gözyaşlarımla. Toparlandım hemen, onu böyle karşılamamalıyım. Nasıl görünüyorum? Çamur sıçramış mı bir tarafıma, ya saçlarım... Gözlerim... Sarıldım yağmurun boynuna, yerdeki birikintilerine kadar öptüm onu, tenimde değdiği her yerde çiçekler açtı, yağmur oldum. Sekiz adım ilerideki ağacı salladım başımdan aşağı, damlalarını topladım. Kollarımı yukarı uzatırken “Beni de al yanına!” diye bağırdım. “Öyküdeki gibi işte, yağmurlu bir sonbahar akşamı... Belki polisler şiirlerimi bulur, şairliğimi ortaya çıkarır. Zaten şairlerin ölmüşü makbul değil mi? Belki de kollarına astıkları kararmış yüreklerinden şiir dilenir insanlar meydanlarda, şiirlerimden ne koparsa verirler dize dize. Haydi, tut ellerimi, şiir olalım birlikte.” Yağmur yavaşladıkça soluk soluğa kaldı sözcüklerim, sere serpe kaydı, çekti dizelerinden bir hece kaldı. Topladım onları hemen, yoklama aldım seslerinden. Her sözcük adına sarınmıştı.

Elimde yine sütlü kahvemle camın önünde oturuyorum. Yağmuru çocukluğumun arka bahçesine yolladım elindeki horoz şekerleriyle. Gönlümde çıkan gökkuşağını doya doya izlerken kaydettiğim sözcükleri dinledim, yağmur kokuyor. Bir şarkıyla neşter vurdum sıkışan yüreğime. Şiirin suyu geldi gözlerimden, doğum başlıyor yüreğimden. Islak bedenimle masamdaki yerimi alırken kalemimi kurşunlarıyla ateşledim, yüreğime yapışanları bu suyla nakışladım kâğıda sessiz sessiz.

Nokta nokta, altına nokta, bir nokta da onun altına, bir de onun soluna...

YOL ARKADAŞIM TANPINAR

Zübeyde ANDIÇ

Şimdi yazma vakti.

Tüm yaşanmışlıkları, tüm biriktirilmiş hüznüleri, tüm hasretleri... Kim bilebilir ki çıkılan yeni bir yolculuğun önümüze sereceklerini? Kim bilebilir ki yanımızda götürdüğümüz vazgeçilmezlerin sırrını? Başka bir şehirde, başka bir ülkede geride bırakamadıklarımızla uyanmak...

Sokaklarını dolaştığım bu şehir bana yabancı, yüzler tanıdık değil. Burada sevmeler başka türlü, özlemler başka türlü. Okunmuş kitaplardan arta kalan cümleler tek bildiğim. Biraz Tanpınar hüznü, biraz Tanpınar yalnızlığı cebimdeki. Koca bir çınarın dallarının altında gölge bulabilme isteği bendeki.

Sadece bir tutam şiirdir içimi ısıtan. Yahya Kemal'in dostluğu, Nazım'ın memleket özlemi, en çok da Tanpınar'ın yoksulluğudur benimle yola çıkan. Yol arkadaşım oldu Tanpınar. İçtiğim bir fincan kahveden tütün tadına karışmış bir damla düştü günlüklerimize.

Yağan yağmura inat uslanmayan bu şehir, beni karanlıklardan arta kalanların içine çekti. Adımlarımı uydurmaya çalıştığım sokaklarda gördüğüm yapılar, beni kendine hayran bıraktı. İntizam ve kurallar üstüne kurulmuş bir hayatın ortasında kapı önlerinde oynayan, yağmurlardan korkmayan çocuklar düşledim. Bir kadehe sığmayan acıları, bir dikişte geceye gömen suretler gördüm. Dilleri bize benzeyen ama ruhları kendilerine yabancı, yürekleri memleket hasretiyle çarpan ama doğduğu toprakların firarisi yüzler tanıdım.

Tanpınar yalnızlığıydı beni saran. Tanpınar'ın dünyasında dolandım. Tanpınar okudum, onu baştan başa keşfetme dürtüsüyle. Paris sokaklarında dolaşırken onun gizli sürgünlüklerinin izlerini aradım kaldırım taşlarında. Onu bu şehre bağlayan kör noktayı görmeyi denedim tarihi binalara her bakışında. Küçük otel odalarının dağınıklığında onun cümlelerini aradım hep yanımda. Yahya Kemal'le bitmeyen dostluğunun yansıması şiirlerine daldım. Sanatçılar Tepesi'nde bembeyaz görünen şehre karşı dizeler doladım dilime.

Yahya Kemal, İstanbul'a âşık ve bu aşk Celile'nin aşkının da ötesine hep kendi içine çekti onu. O, Nazım'ı farklı yolda giden ama kalemi kuvvetli biri olarak tanıdı annesinin getirdiği müsveddelerden. Pera Park Oteli'nin küçük

odasına sığdırdı koca dünyasını. Öyle ki küçücük odada kocaman bir dünya yarattı kendisine şiirlerinden taşan, buram buram İstanbul kokan. Ve etrafına Tanpınar gibi büyük bir edebiyatçının dostluğunu sığdırdı. Aslında o da yalın haldeydi hayatta. Tıpkı Tanpınar gibi...

Tanpınar'daki Paris tutkusu hep başka türlüydü. Yazgısı da Yahya Kemal'den daha acı aslında. O kendiyile ve nereye gitse peşi sıra gelen sorunlarla yaşadı hep. Çaresizlik duygusuyla, geç keşfedilme kaygısıyla, kıskançlıklarıyla yaşadı yıllarca. Avrupa'ya her gidişinde yazmayı planladıkları da onunla gitti ama kâğıtla kalemin aşkını başlatması hep zor oldu. Çünkü o, hayatla yüzleştiğinde kurtulamadı sırtına yüklenenlerden. Ve alanı hiç daralmayan bir yalnızlık büyüttü içinde. Kimi zaman kendini tanıyamadı aynalarda.

Cebindeki sözcüklerin değil, bozuk paraların hesabını yapmakla geçti Avrupa seyahatleri. Hep beklemek zorunda olandı. Ailesinden gelecek güzel haberleri, üniversiteden gelecek harcırahları ve elbette gelmezini... Tüm bunların ortasında yazamadıkları, bitiremeyip de atlayamadığı "Eşik" içinde hep bir yangını körükledi. Şiirini anlamayanlara, hak ettiği değeri vermeyenlere kırgınlığı hiç bitmedi.

Romanlarının fiktif yapısını oluştururken kendi yaşamının ince çizgileri takıldı kaleminin ucuna. *Huzur*, belki de gizlemeye çalıştığı huzursuzluğunun romanıydı. *Saatleri Ayarlama Enstitüsü*, yakalayamadığı hayatın diğer bir adıydı belki de. Çünkü o, kendi saatini yaşadığı zamana uydurmakta hep zorlandı. *Sahnenin Dışındakiler*, kendi dışta kalmışlığına başlık çakmasıydı belki de. *Mahur Beste*, hicranlı hayatının bitmeyen aşkına bir göndermeydi belki de. *Eşik*'le hep şiirin üst mertebesine atlamayı, belki de Yahya Kemal'in şairliğinden ve dostluğundan kazandıklarıyla yaşarken şiiriyle de kabul görmeyi istedi.

Tanpınar; okuduğu her yazarın, her şairin kendisine bıraktığı izlerleilmekilmek işledi ölümsüz eserlerini. Klasik müzikle besledi ruhunu. Kıskançlıkları da oldu, kaprisleri de beğenileri de... Kendini oluşturduğu terkripten geriye kalan, hiç gitmeyen bir yalnızlık duygusuydu. Sonrasında ise yalnızlığının girdabında çoğalan hastalıklar ve hayata geç alışlarının sancıları vardı.

En mahrem cümlelerini okurken günlüklerinde, farkına varamadığım daha nice şey var kim bilir dağınık kelimelerle cümle oluşturulmayı bekleyen. Şimdi hakkında yazılanları okusaydı belki yine kızacaktı anlaşılmaışına. Yine sitem edecekti, sabahı bulmayan hastalıklı gecelerinin en karanlık anlarında yazdığı günlüklerinde. Mektuplar yazacaktı yine dost bildiklerine zamane edebiyatçıların kendisiyle ilgili düşündüklerini anlatacağı. Tam olarak içinde olamadığı, tamamen dışında da kalamadığı zamanın tanıklığıyla anlaşılmadan göçüp gideceğine yanacaktı.

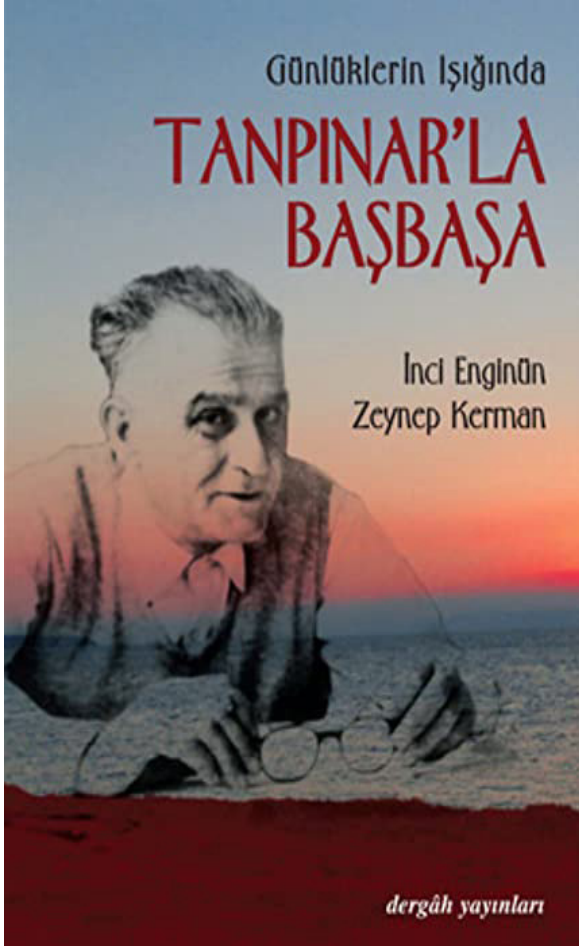
İnsanın canı nerede acırsa kalbi orada atarmış. İşte Tanpınar'ın canının

acıdığı yer aslında hep etrafını çepeçevre saran yalnızlığıydı ve Tanpınar hep bu kör noktadan tutundu hayata. Ve hiç bitmedi içindeki gurbet.

Yahya Kemal dostluğu, S. Eyüboğlu resmi, Beethoven ezgisi, Paris tutkusu, N. Fazıl çelişkisi, M. Kaplan güvenilirliği, Haşim'le olan tanışıklığı, kendisini bir türlü anlamayan çevresinin vefasızlığı, paranın yoksunluğu, sancılarında kalma uykusuzluğu, alt edemediği şansına küskünlüğü, adını bilemediğimiz bir gelmeze sevdalı oluşunun izleri ve daha sayılamamış nice etkenin toplamıdır Tanpınar.

Tutunamayanlardan biri de Tanpınar'dı, anladım. İçimdeki zamana uydu okuduğum kitabın zamanı. İçte dönük ve dışta kapalı yolculukta Tanpınar yoldaşlığını seçmiş olmanın verdiği bir huzur var içimde.

Dorsten / 2008

EĞİTİMİN İSTATİSTİĞİ

Mehmet Mustafa ERDAL

Eğitime rakamların penceresinden bakıp ona göre hüküm vermek yanıltıcı sonuçlar doğurabilir. Bu yaklaşım dolayısıyladır ki ilkokula başlayan öğrenciye bir an evvel okuma yazma öğretmek için sınıf öğretmenleri arasında bir çekişmedir gider. Kim daha önce okuma yazmaya geçerse başarıyı yakalamış, rakiplerine fark atmıştır. Zannedilir ki çocuk okuma yazmayı öğrendi, artık ömrünün sonuna kadar kâğıt ve kalemle arasını sıcak tutacak; bu birliktelik daim olacak. Okuma yazmayı öğrenen çocuklar hiç vakit geçirilmeden hızlı okuma yarışmalarına tâbi tutulur, hangi çocuğun dakikada kaç kelime okuduğu ölçülür. Zira zaman değerlidir, az zamanda çok okumalıyız! Bu yarışla başlar okuduğunu anlayıp anlamamanın, okuduğundan tat alıp almamanın kıymetsizliği. Makineli tüfek misali dakikada sarf ettiği kelime sayısınca derecelenen öğrencinin hayata atıldığında bir daha eline kitap alıp almayacağı hesaba katılmaz. Kitap sevgisi ve okuma aşkının bu çağlarda aşılması gerekirken dakikada okunan kelime adediyle mutlu olunması ne derece anlamlıdır?

Kişi başına düşen kitap sayısını önemseyip arttırmaya çalışırız da nedense söz konusu kitapların okunup okunmadığını hesaba katmayız bir türlü! Beyaz kâğıtta ilk bakışta lehte görünen kimi istatistiksel verilerin, göz alıcı grafiklerin hakikatin önüne perde olabileceğini, bunların çoğu zaman hayatta bir karşılığının bulunmayabileceğini aklımıza getirmek dahi istemeyiz nedense!

Eğitimi rakamların diliyle anlatmaya kalkışmak anlaşılmazlığı daha yolun başında kabul etmek demektir. İnsan söz konusu olduğunda temel değer yargıları olarak karşımıza çıkan “iyi”, “doğru” ve “güzel”i ancak harflerle ifade edebiliriz. Eğitim, en sade şekliyle çocuğa bunları kazandırma süreci olarak tarif edilebilir. Eğitimde önemli olan bir şeyi kaç kişinin “iyi”, “doğru” ya da “güzel” bulduğu değil, bu değerlendirmelerin dayanak noktalarının sağlam olup olmadığı ve kimler tarafından yapıldığıdır. Mesele bir doktorun kaç hastayı muayene ettiği, bir psikoloğun kaç kişiyle görüşme yaptığı ya da bir idarecinin kaç kurumu ziyaret

edip ne kadar toplantı yaptığı değil; kaç hastanın derdine derman olunduğu, hangi soruna çare bulunduğudur. Kime veya neye hizmet ettiği bilinmeyen birtakım proje, yarışma ve programların sayısını, çeşitliliğini arttırmaya dönük gayretin küçük bir kısmı da bütün bunların eğitime ne kattığı hususunda gösterilse keşke. İşin bu tarafına yoğunlaşmak eğitimi doğru açıdan görmek için daha sağlıklı bir yaklaşım olur.

Eğitimcinin istatistik ağacının gölgesinde dinlenirken tatlı bir uykuya dalıp toz pembe rüyalar görmesi gerçek âlemde hayra yorulabilir mi? Hakkıyla verilecek eğitimi sayılarla ifade etme çabası çorak topraklara hayat olan suyun kıymetini damlaların sayısınca anlatma türünden çocukça bir uğraş olacaktır. Eğitimi istatistiksel değerlendirmelere konu etmek, bu doğrultuda milyonlarca genci dört duvar arasında belli bir süre tutmak onları lise, üniversite mezunu yapmak hakikatte eğitime karşılık gelmez. Eğitimcilerimiz bir an önce eğitimi rakamlara konu etmekten vazgeçerek kaliteyi arttırmak adına esas yapılması gerekenlerin neler olabileceğine odaklanmalıdır. Biz bir taraftan şu kadar lise, bu kadar üniversite mezunumuz var diye övünürken onları bir meslek sahibi yapamıyorsak, vasıfsız işlerde hayatlarını idame ettirmek durumunda bırakıyorsak kimse doğru bir yolda olduğumuzu söyleyemez. İş dünyasının çırak, kalfa, usta ve teknikere olan ihtiyacını görmezden gelerek var gücümüzle mühendis yetiştirmeye odaklanıyorsak ortada bir yanlışlık vardır. Yakın bir gelecekte bunun bir toplumsal kriz doğuracağını görmek için kâhin olmaya gerek var mı?

Eğitim denilince derslik sayını, kullanılan elektronik materyalleri, öğretmen ve öğrenci sayısını dillendirmek eğitimin ne olduğuna tam manasıyla nüfuz edememektir. Yürütülen eğitim sisteminin zayıf noktalarını görmezden gelerek eğitim adına birtakım gündelik faaliyetlerle meşgul olmak yanlış olur. Hedef, yöntem, sonuç ve bütün bunların belirleyicisi olan sistem doğru bir biçimde şekillendirilmeden istatistiklerden medet ummak sürecin muhatapları için ciddi anlamda yıpratıcı olmaktadır.

Öğrenciyi artı, eksi ile öğretmeni kullandığı materyal miktarıyla akademisyeni yazdığı makale adedi ile değerlendirmek bir biçimiyle hakikatin üstünü örtmek anlamına gelir. Böyle bir vasatta herkes işin kolayını bulur. Biz istatistikleri tutturmanın mutluluğuyla avunurken, her şey kâğıt üzerinde mükemmelen yapılıp güzel görünürken işin aslının ne istikamette olduğu merak edilmeyecek midir? Öğrenci, yaptığı ödevin neye karşılık geldiğini fark etmeden bir yerlerden yalapaşap kopya ederek aferin alır; öğretmen, kullandığı aracın faydası, zararı göz önünde bulundurulmadan onu ne kadar kullandığıyla kıymet kazanır; akademisyenimiz oradan, buradan kes yapıştırla makale adedini artırarak takdir toplayıp yükselmeye gayret eder. Eğitimde birçok şeyin evrak üzerinden tartıya vurulması nedeniyle bu türden sahtelikler alıp başını giderken işin esasına yönelik çalışmalara belki de modası geçmiş olduğundan kıymet verilmez.

NECİP TOSUN'LA GİDİLMEMİŞ YERLERİN TÜRKÜSÜ'NÜ SÖYLEMEK

Zübeyde ANDIÇ

“Aslında her edebiyatçı kelimelerle güzel besteler yapmak ister.”

Son öykü kitabınız *Gidilmemiş Yerlerin Türküsü*, 2021 yılının Kasım ayında Ketebe Yayınları'ndan çıktı. Kitapta farklı ezgilere yaslanmış, en çok da türkülerin sesini duyduğumuz on üç öykü yer alıyor. Bu öykü kitabınızın oluşum süreci hakkında bilgi verir misiniz? Kitaba alınan on üç öykü kaç yılın birikimini sunuyor okura?

Her kitabın bir kaderi var ve her kitap kendi atmosferinde, duyarlığında oluşuyor. *Küller ve Uçurumlar* daha çok şiirsel ve yoğun bir kitaptı. Yakıcı, sert ve sarsıcı bir biçimsel anlayışa sahipti. *Otuzüçüncü Peron* dingin, hayatın derinliklerini kavramaya, yansıtmaya çalışan bir kitaptı. Durumun, meselenin de amaçlandığı bir kitap. *Ansızın Hayat* ise bir olgunluğu ve hayat karşısında kazanılan birikimi yansıtmayı amaçlıyordu. Bu farklılık da doğal olarak anlatıma, dile yansdı. *Emanet Hikâyeler*, her biri öykücülüğümüzün önemli durakları olan öykücülerin sembolik olarak emanet ettiği hikâyelerin, Necip Tosun'un yorumu, üslubu

ve bakış açısıyla yazdığı öykülerden oluşur. Öyküler bu yanıyla hikâyelerin, konuların, durumların her anlatıcısıyla birlikte değişeceğini bir başka şeye dönüşebileceğini örnekler.

Gidilmemiş Yerlerin Türküsü ise hayatla yüzleşmenin hikâyeleri. İnsanlığın en büyük kutsallarından birinin tecrübe olduğunu düşünüyorum. Yani yaşadıkları, gözledikleri, bir ömür biriktirdikleri... Bunlardan hepimizin alacağı dersler olduğunu düşünüyordum. Bu öykülerde savrulan insanlar boş yere yitip gitmesin diye, onların bıraktıklarını anlamaya çalıştım.

Gidilmemiş Yerlerin Türküsü nasıl şekilleneceği önceden belirlenmiş bir proje-plan çerçevesinde oluştu. Bu nedenle de birbirini destekleyen, birbirini tamamlayan, tıpkı çerçeve hikâye anlayışında olduğu gibi sonuçta bütünlüğe ulaşan bir öyküler toplamı oldu. Ben öykü kitaplarının tematik, biçimsel bütünlük içerisinde olmasını önemsiyorum. Bu yaklaşım, okurun fotoğrafı toplu olarak görmesini sağladığı gibi öykünün kitapta kopuk kopuk olması zaafını da gidermiş oluyor. Daha proje aşamasında kitapta hangi öykülerin yer alacağı belli olmuştu. Sadece yazmam kalmıştı. Ben de bu proje çerçevesinde öyküleri yazdım. Kitabın ortak paydası ise müzik. Müzik odaklı bir öykü kitabı tasarısını beş yıl içinde tamamladım.

Kitaba da adını veren "*Gidilmemiş Yerlerin Türküsü*" adlı öykünüzde Mustafa amca ile ilgili betimlemeler yaparken "*Hikâyesi olan yüz hemen kendini belli eder. Kederli, kavruk ve uzak...*" diyorsunuz. Size öyküler yazdıran yüzler, Mustafa amcaya benzeyen yüzler midir? Öykülerinizin merkezine taşıdığınız yüzler, hayatınızın neresinde yer alır?

Acılarına, yalnızlıklarına, savrulmalarına dokunamadığım, dünyasına yabancı olduğum karakterlerden hep uzak durdum. Beni etkileyen, kendimden bir iz, duygu bulduğum karakterlere yaklaşmayı denedim. Sadece kayda geçirmek istediğim insanları öyküye taşıdım. Belki bunun bir nedeni de o duyguları, düşünceleri var kılmak, onların sesinin yankısı olmak tavrıydı. Biraz daha ileri gidersek, başkalarının hayatlarıyla insanın kendisini, duygularını aktarma çabası diyebiliriz buna. Çünkü insan kimi anlatırsa anlatsın biraz da kendini anlatır. Onun duygularına kendi duygularını katar, orada kendini gizler, söyleyeceklerini oralarda söyler. Yazdığım tüm karakterleri çok iyi biliyorum ve onları çok seviyorum. Çünkü hepsi etrafımda dolaşüyor, yaşıyor ve ben onları sürekli görüyorum.

Kitabınızı okurken her öyküde müzik sesi duyuyoruz. Bu müzik sesi çoğunlukla bozkırın ortasından bir feryat gibi yükselen, yüreğimizi dağlayan türkülerden geliyor. Öyle ki Mustafa amcanın öyküsüne Neşet Ertaş'ın türküleriyle tanıklık ediyoruz. Öykülerinizin tamamına yansımış olan şiirsel dil, bizi bambaşka duraklara götürüyor ve gittiğimiz o duraklarda kendi gerçekliğimizle yüzleşme imkânı yakalıyoruz. Kitapta yer yer yüksek sesle yer yer de arka planda duyduğumuz müziğin

öykülerinizle bütünleşmesinden bahseder misiniz?

Müzik ve edebiyat tarihsel süreçte hep yakın ilişki içinde olmuş, pek çok açıdan birbirini beslemiş, ilham vermiş birbirinin ateşinden yararlanmıştı. Aslında her edebiyatçı kelimelerle güzel besteler yapmak ister. Müziğin ritmi, dolaysız anlatımı, doğrudan kalbe seslenişi ve evrensel dili edebiyatçıları cezbetmiştir. Müzik, edebiyatta en çok şiir ile ilişkilendirilmiştir. Oysa düzyazı da bazen tema bazen doğası itibariyle müziğe özenmiştir. Müziğin ses özelliği onu cezbeder. Bütün edebiyatçılar metnin okunmasının arka planında ezgilerin, melodilerin olması için çırpınır. İster ki okur metnini okurken bir Dede Efendi, Bir Wagner dinliyormuş hissi uyanı.

Tematik bir bütünlük gözettiğim öykülerde müziğin bütünlüğü sağlayan bir *leitmotif* olmasını arzuladım. Müziksever karakterler, sanatçılar müziğin gücüne, etkisine sığınıyorlar. Kitap müzik üzerine değil ama arka planda çalan bir beste olmasını arzuladım. Bu öykülerde müziğin insan ruhu, hafızası, duyguları üzerine etkisini, yaratıcı düşünceyi kıskırtma gücünü, yönlendirici belirleyiciliğini, insanı nasıl değiştirebileceğini aktarmaya çalıştım. Müzik dünyanın ses kaosundan bir düzen oluşturur, bir güzellik yaratır diye düşünüyorum. Takdir elbette okurun.

“Kanatları Kar İçinde” adlı öykünüzü şimdi sadece anılarımızda kalmış bir kartpostala bakar gibi okudum. Bu kartpostala bakınca küçük evimizin bacasından çıkan gri duman dışında bir griliğe yer vermeyen bir hayatı değil de “resmî yalanların buz tuttuğu” sokaklarda ömrünün hesabını yapan bir adamın karda kaybolan izlerini gördüm. Tanpınar’ın ifadesiyle “ne zamanın içinde ne de büsbütün dışında kalmış” bir adam, her şeyi geride bırakıp bir antikacı dükkânına sığınarak kendine bambaşka bir dünya inşa etmeye çalışıyor ve “Anlamıştı: İnsan, hayat boyu güzel bir hikâyede yer almak için her masala, her inanca, her müziğe koşuyor; orada inanmışlık bulmak istiyor ama tüm yaşadıklarından sonra hiç kimseye anlatamayacağı anılarla içine çekiliyor, bir antikacı dükkânında eşyaların hikâyesine dalıp gidiyordu.” Ankara’yı beyaza bürüyen ve bütün eşitsizlikleri yok eden karın kuşatıcılığında “eline zorla tutuşturulmuş hayatın tüm sayfalarını yırtar yırtar yürüyen” o adam, Necip Tosun’un aynada gördüğü kişi midir?

Hiç şüphesiz. İnsan bir karakteri öyküye taşıırken, onda kendinden bir şeyler bulduğu için sahiplenir ve bu yüzden yazar. Onunla kendi kaderini örtüşdürür ve onun yerine geçerek, kendi bakış açısından hayatı, yaşananları yorumlar. Yazdığı her karaktere kendinden bir şeyler katar. Zaten bu yüzden yazıyordu. Flaubert bir yazısında “Madam Bovary benim” derken tam da bunu kastetmişti. Kuşkusuz yazar karakterin hayatına müdahale etmez. Ama kendi içinden ateşler kor. “Kanatları Kar İçinde” öyküsü sizin de yerinde tespitinizle, Ankara, bürokrasi, arayışlar vb. yakınlıklardan dolayı bana en

yakın karakter. Çünkü Ankara, bürokrasinin öğüttüğü güzel insanlarla dolu. Zaten bu karakter de gerçek ve aynı kurumda çalıştığımız bir meslektaşımın gerçek hikâyesi.

Kitapta yer alan öykülerde sanat ve edebiyat tarihi açısından önemli olan Çehov, Hafız, Rilke, Sa'dî-i Şîrâzî, Firdevsî, Rûmî, Fernando Pessoa gibi isimlerin tanıklığını görüyoruz. Bu isimler, öykünün kurgusuna uygun bir şekilde seslerini duyuruyor, bazı öykülerinizin alt satırlarında rastladığımız hayata, sanata, öyküye ve romana dair eleştirilere katkı sağlıyorlar. Öykülerinizi yazarken böyle bir anlatımı seçmenizin sebebi nedir?

Bu kitapta yazar ve sanatçıların üretme süreçleri, sanat tartışmalarını öyküleştirmek istedim. Öykülerde eserlerin oluşma anları, yazma temrinleri, sanatçı olma gayretleri hikâye ediliyor. Bu çevrenin insanların yaşadıkları problemler, hayat karşısındaki tavırları anlatılırken hayatı yorumlama peşindeki felsefeleri, anlayışları ve sanat-edebiyatın önerdiği çıkış yolları ortaya konmaya çalışılıyor.

Sanatçıların hayatı algılamada diğer insanlardan farklı bir sezgileri, ince bir hassasiyetleri ve derinlikli gözlemleri olduğunu düşünüyorum. Hayatı daha rafine daha berrak görebiliyorlar. Tam da burada hayat yorumları önemli hâle geliyor. Bu sanatçılar bizim göremediğimiz hayatın hangi ayrıntılarını yakalıyor, onu sanat eserine nasıl dönüştürüyor, öykülerde aktarmak istedim. Bu üretim sürecinde sanatın sorunları da elbette gündeme geldi, bu sanatçıların sanatları yorumlandı, doğası hikâye edildi. Çünkü üretim/ yaratım ânı sanat-hayat ilişkisinin en çok gündeme geldiği zaman dilimi. Bu anları hikâyenin odağına almaya çalıştım.

“*Kasabanın Sesleri*” öykünüz, kitaptaki öyküler içinde farklı bir yerde duruyor. Öykü; eşini kaybeden, eşi Gülizar’dan başka kimseye ve hayata tutunamayan, “*hayatı bu kasabanın kahvehanelerinde sönüp giden okeydeki dördüncü kişi*” olan Muharrem’i yine türkülerin içimize işleyen sözleriyle bütünleştirerek taziyeye giden çocukluk arkadaşının dilinden anlatılıyor. Muharrem’in öyküsü anlatılırken “*Kasaba halkının ciddiyet ve ağırbaşlılığı derinlikten değil, ufuksuzluktan ve umutsuzluktan gelir.*” denilerek kasabaya ve kasabada yaşayan insanlara dair belirgin değerlendirmeler yapılıyor. Benzer durumlar, “*Kızılırmak Türküsü*” öykünüzde de var. Adı geçen bu öyküler, Necip Tosun için hesaplaşma öyküleri olarak değerlendirilebilir mi?

Tespitiniz için çok teşekkürler. Tam da öyle... Bunlar bir anlamda kasabada yaşadığım olumsuzluklarla bir hesaplaşma.

Mekân, atmosfer yaratmada, bir tip/karakter oluşturmada, öykücünün elindeki en önemli kozu, malzemesidir. Günümüzde, modern öykünün geldiği

yerle bu önem daha da artmıştır. Klasik dönemde “olayların geçtiği yer” olarak değerlendirilen mekân, zamanla kahramanların ruh durumunu açıklayan önemli bir araca dönüşmüştür. Artık mekân, görüntüsel bir etkinin oluşturulmasında, okurda bir inanırlık duygusunun yaratılmasında etkin bir argüman olarak kullanılmaktadır.

Kasaba, öykümüzün en verimli mekânlarından biridir. Özellikle taşralılık bağlamında yoğun tartışmalara kaynaklık etmiştir. Taşralılık; kimine göre, dünyaya açılmama, kendi kendine yeterlilik ve karşı dünyadan habersiz, sınırlı, ufku dar bir hayatı tanımlarken, kimine göre de büyükşehrin pisliğine bulaşmamış, korunmuş, bozulmamış, özüne sadık bir kitleyi simgeler.

Taşra, birbirine mahkûm olan insanların yeridir. Burada çözülüp dağılan sonra yeniden birleşen dost ahbap ilişkileri yoktur. Bu insanlar seçeneksiz oldukları için birbirlerine yaslanırlar. Dahası birbirlerine yeterler ve ortak ilgiler bulmakta uzadırlar. Kahvehaneler, parklar, piknik yerleri, birahaneler zaman öldürülen yerlerdir. Çünkü taşrada en bol olan şey zamandır. Burası huzurlu, dingin, kendi kendine yeterli, aynı zamanda büyükşehir düşlerinin kurulduğu yerdir. Hayatın tamamının burada geçirilemeyeceği bilinir. Taşra pek çok kişi için ya geçici bir ikametgâh ya da mecburi bir ikametgâhtır. Bu yüzden zihinlerde hep “gitmek” fikri vardır.

Bu anlamda benim öykülerimde taşra bir cennet olarak çizilmez. Kendi yaşadığım, beni boğan, nefes aldırmayan kasabamın izleri öykülere yansıyor. Bir edebiyatçı için duygu ve düşüncelerini temsil edecek bir karakter oluşturmak sadece iyi bir gözlemin sonucu değildir. Edebiyatçı hayatı boyunca onu etkileyen karakterleri kaydeder, bir ömür içinde yaşatır ve gün gelir onunla çarpışır. Bazıları buna ilham, aydınlanma ânı der. Bu öyküler biriktirmenin ve çarpışmanın eseri.

Evet. Öykülerdeki kahramanlar doğup büyüdükleri yerleri pek de özlemlerle anmıyorlar. Övdükleri, saygı duydukları bir geçmişleri yok çünkü. Kasaba halkı onların rüyalarını anlamamış. Çoğu da anlayışsız, kaba insanlar. Dolayısıyla kahramanlar bu anlayışsız insanlara hep kızgın, sitemli. Ama bu tüm kasaba insanlarına yönelik özel bir durum değil.

“Kışa Senfoni” öykünüzde kahramanın dilinden dökülen şu cümleler dikkat çekici: *“Oysa hikâyelerimle, yaşadığımız hayal kırıklıklarımızın nedenlerini anlatmak, kişinin bilinmeyen yönlerine ışık tutmak, karanlık noktalarını aydınlatmak istedim. Yazarak yaşadığımız onca duygunun nedenlerini, varoluşlarını dillendirmek, olaylara, durumlara farklı bakış açılarından bakılabilecek ipuçları vermek istedim. Okurlara nereden gelip nereye gittiğimizi anlatırken vicdan, merhamet ve adalet duygusunu hatırlatmaya çalıştım. Pek çok insanla birlikte aynı düşleri görmeyi sağlamak ve hayata ilişkin okura yeni bir bakış açısı kazandırmak istedim. Ömrümün tesellisiydi yazı, kayıplarımın tesellisi.”* Bu açıklamalar, Necip Tosun’un

kendi öyküsünü açıklamak üzere sorulan sorulara verdiği genel bir cevap olabilir mi?

Elbette. Benim öyküde en çok yapmak istediğim şey yüzleşme. Benim öykülerimde bunalan değil, kendi varoluşsal problemlerini aşmak, hayatla “yüzleşmek” isteyen insanlar var. Bu kahramanların tümü hayata ilişkin sorusu olan insanlar. Bu yüzden saygıdeğer insanlar. Burada içe dönük, iç benin gerçeklikten kopuk, hayattan kopuk hastalıklı bunalımları anlatılmaz. Kuşkusuz yangın her zaman en tepede oluyor. Ahaliye en son ulaşıyor. “Bungunluk” mevzu benim öykülerimde böyle dışlaşıyor. Ama asıl amaç modern öykünün ayna fonksiyonu. Bu modern toplumun üyelerine, içinde buldukları ortama, tüm gerçekliğiyle ayna tutmaya çalışıyorum.

Çünkü öykünün çağımızda en önemli fonksiyonlarından birinin “ayna” fonksiyonu olduğunu düşünüyorum. Günümüzde pek çok karabasanı (kaotik ortam, otomatikleşme, fitrattan uzaklaşma, metafizik evrenden kopuş, insani olanın yitirilişi, medyatik çarpılma vbg.) yaşayan modern insanın asıl acınası yanı, onun bu halini gösterecek bir imkândan, ortam ve araçtan yoksun olmasıdır. Modernizm kurduğu yaşam biçimiyle günümüz insanına düşünmesi, kendine yönelmesi için ne zaman ne de imkân tanımaktadır. Böylece modern insan, kendi iç zenginliğinin ve yeryüzündeki konumunun bilincinden uzak, mekanik bir varlık olarak, herhangi bir eşya gibi süfli bir hayatıyeti sürdürmektedir. Onu bu konumundan uzaklaştıracak ve bu konuda ona ip uçları verecek olan şey ise hiç kuşkusuz bir “çarpılma” ve “keşif” hali olacaktır. Bunun etkili olabilmesi için de çarpılma anının hiç beklemediği bir an ve mekânda olması gerekir. İşte bu kontra etkiyi öykü, küçük bir dinlenme anında, bir yolculuk süresinde yapabilir. Böylece insan bu üç-beş sayfa sonunda kendine, evrendeki konumuna bakabilir ve yanlışlarıyla, doğrularıyla yüzleşme imkânı bulabilir.

Öykü ve öykü kuramına dair çok önemli eserlere imza atmış biri olarak öyküde kullanılan dilin belki de “kuram” bilgisinden çok daha önemli olduğunu vurguluyorsunuz. Öyle ki “Dil barajını aşmamış öykünün başarı şansı azdır.” diyerek üzerinde durulması gereken bir konuya dikkat çekiyorsunuz. Öyküdeki “dil barajı” nedir, açıklar mısınız?

İyi öykülerin en önemli özelliği dil başarılarıdır. İyi öykülerde dil, sadece duygu ve düşüncelerin dışı vurulduğu bir araç değil, aynı zamanda biçimsel yapı oluşturmak, güzellik “yaratmak” için de kullanılan bir malzemedir. Bir başka deyişle yazar, dil aracılığıyla sadece bir aktarma değil bir inşa, yapı oluşturma peşindedir. Dil, yazarın biçim tercihinine göre şekil alır. Bu nedenle iyi öyküler aynı zamanda dilin iyi kullanıldığı öykülerdir. Dil barajını aşmamış iyi bir öykü yoktur. Başarılı öykücüler, sözcüklerin anlam zenginliklerini keşfederek, ses değerine önem verip dilin artık kaybolmaya yüz tutmuş anlam derinliklerini gün yüzüne çıkarırlar. Sözcüklerin anlam çeşitliliğinden,

çağrışımlarından yararlanarak anlam açıklığıyla birlikte yan anlamlarını yakalamaya çalışırlar.

Öykümüzün Sınır Taşları kitabınızda edebiyatımızdaki ideolojik bölünmeleri bir tarafa bırakıp Türk edebiyatına yazdığı eserle katkı sağlayan isimleri objektif bir bakış açısıyla değerlendiriyorsunuz. Bu çok önemli çünkü edebiyatçının ideolojisini övmek ya da yermek yerine verdiği esere odaklanmayı tercih ediyorsunuz. Bu konuda neler söylemek istersiniz?

Hiç kuşkusuz politik yaklaşımın tek ölçüt olduğu bir edebiyat ortamı kabul edilemez bir durum. Ancak, sanat-edebiyatta politik ayrışmanın edebî eser ölçütünde tek belirleyici olduğu bir ülkede yaşıyoruz.

Türk edebiyatının günümüzdeki en büyük sorunu eleştiri kurumu ve buna bağlı olarak yaşanan edebiyattaki ideolojik körlüktür. Çünkü günümüzde edebiyat odaklı, sadece estetik değerlerin ölçüt olduğu, emeğe yaslı, sansürlü, nitelikli eleştiri piyasadan çoktan çekildi. Artık eleştiri, “yayınevi pazarlamacılığı”, “ideolojik savaşlar”, “yıldız eleştirmenliği” ve “dost-ahbab ilişkileri” çevresinde dönüyor. Eleştiri, okurla yazar arasında bir aracı olmaktan öte bir manipülasyon işlevi görüyor. Bu olumsuz ortamdaki en fazla etkilenenler ise bu dolaşımda yer almayan yazar ve kitaplar olmaktadır. Çünkü sadece itibarlı bir yayınevinden çıkmış diye değersiz kitaplar gözü kapalı baş tacı edilip, küçük yayınevlerinden çıkan değerli kitaplar görmezlikten gelinmekte; ideolojik kaygıyla tek gözü kapalı değerlendirmeler yapılmakta; dost-ahbab ilişkileri yeni bir eleştiri anlayışı olarak ortaya çıkmaktadır.

Oysa bir eleştirmenin asıl işlevi, risk alarak, gözden kaçmış, gölgede kalmış yazarları gün yüzüne çıkarmaktır. Özellikle işin başındaki genç yazarlara işaret etmektir. Bir başka deyişle eleştirmenler edebiyat ortamına yazar, şair, sanatçı teklif ederler. Onların asıl işlevi edebiyat dünyasındaki bu haksızlıkları gidermek, bu olumsuzluğa müdahale etmektir. Asla bu olumsuz ortamın bir parçası, figürü olmak değildir. Kuşkusuz anlık, zamansal dönemler hariç, hiçbir “güzelleme eleştirisi” kötü bir kitabı edebiyat dünyasına sokmayı başaramamış, geleceğe aktaramamıştır. Hiçbir “olumsuz eleştiri” de iyi bir kitabı edebiyat dünyasından silmemiştir. Ancak yine de kısa bir süre de olsa manipülasyon başarıya ulaşabilmektedir.

Edebiyat dünyasında bir dayanışma, tek taraflı bir kollama, gözü kapalı destekleme ve tam tersi gözü kapalı reddetme ortamlarının, birliklerinin varlığı inkâr edilemez. Burada edebî gücü temsil eden “kanon” dışında bir yapılanmadan söz ediyoruz. Ancak bu birlikteliklerin tek bir güç adına hareket etmediklerini, parçalı, amaçları farklı şekilde hareket ettiklerini görüyoruz. Bunu en iyi eleştiri kurumunun geldiği yerde analiz edebiliriz.

Metni anlamaya, çözümlemeye çalışan, tek ölçünün “estetik değer” olduğu

eleştiriler gözden düştü. Özellikle gazetelerin kitap ekleri ve çete dergileri bu eleştiri anlayışının gözleendiği yerler. Kitap tanıtma yazısı ve söyleşilerle gelen bir dizi “tanıtım projeleriyle” ya da şahsi, öfkeli, kindar yaklaşımlarla eleştiri kurumu kullanılıyor. Bunun adına ister mafya, ister çete diyelim tam bir körlük ve dayanışma ile hareket ediliyor.

Oysa eşitliğin, adaletin sağlanmadığı yerde haksızlık vardır. Bu yüzden edebiyat ortamında yaşanan bu adaletsizliğin en büyük sorumlusu da eleştiri kurumu, dolayısıyla mafya, çete, ideolojik dayanışma türü oluşumlardır.

Ben kitaplarımı oluştururken tüm bu olumsuzluklardan uzak durmaya, tek ölçütün sanat-edebiyat olduğu bir yaklaşımla hareket etmeye çalışıyorum.

Bir dönem Post Öykü’de Öykücünün Günlüğü adı altında uzun yıllar tuttuğunuz, bildiğim kadarıyla da tutmaya devam ettiğiniz günlüklerinizden bölümler yayımlanmıştı. Bu günlükler, hayata ve edebiyata tanıklık eden sizin gibi önemli bir ismin kaleminden çıkması bakımından çok kıymetli. Sezai Karakoç’un Liliyâr şiirinin Charles Walter’in yönettiği Lili filmi ile olan ilişkisini değerlendirip günlüğünüzde yazmıştınız. Buna benzer pek çok durum, o günlüklerde kayıt altına alınmıştır ve bütün olarak yayımlandığında -muhakkak- edebiyatımızın ve sosyal hayatımızın hafızasına çok büyük katkı sağlayacaktır. Yıllardır aksatmadan tuttuğunuz bu günlükleri kitaplaştırmayı düşünüyor musunuz?

Yıllardır tuttuğum günlüklerim var. Sözü ettiğiniz gibi bir kısmını *Post Öykü*’de yayımlamıştım. Bu günlüklerin sosyolojik, toplumsal tanıklıklar içerdiğini düşünüyorum. Diğer yandan pek çok edebî dostluklar, dergi kuruluş aşamaları, yazarlarla görüşmeler, belgeler günlüklerde yer alıyor. Bu günlüklerin tümünü bilgisayara aktardım. Bunları elbette yayımlamayı düşünüyorum. Belki özel durumlar nedeniyle bazı kısaltmalar yapmam gerekebilir. Ancak edebiyatla ilgili bölümlerin önemli olduğunu sanıyorum. Günlüklerin diğer yandan genç yazar adayları için de yol gösterici olacağını sanıyorum. Bir anlamda bu günlükler benim yazarlık serüvenim. Edebiyat tarihi açısından çok önemli bulduğum, şimdi hayatta olmayan edebiyatçılarla yaptığım görüşmeler bu günlüklerde yer alıyor.

Günümüz öyküsünün dergilerle olan ilişkisi üzerine neler söylemek istersiniz? Genç öykücüler için dergilerin önemi nedir?

Dergiler de genç yazar adayının yol bulacağı, yeteneğini geliştireceği, sanat-edebiyat dünyasını tanıyacağı en önemli imkânlardan biridir. Burada ilk yazılarını yazarak yazılarını test eder, gelen tepkileri, yankıları değerlendirir, yazdıklarının ne olduğunu anlarlar. Bu dergiler genç yazarlar için bir anlamda okul işlevi görür. Özellikle genç yazarlarla ilgilenen bir bölüm ve mekanizma var ise oldukça işlevseldir. Bir örnek vermek gerekirse *Mavera*’da Cahit Zarifoğlu’nun yürüttüğü “Okuyucularla” bölümü, pek çok yeteneğin ortaya

çıkmasına vesile olmuş, genç yazarların yazdıkları metinler değerlendirilmiştir. Ne var ki bu imkânı bulan yazar adayları oldukça sınırlıdır ve dergilerin bir günde postalarına düşen yüzlerce metni okuyup değerlendirmeleri imkânsızdır.

Diğer yandan dergi yönetim yerleri de mekân olarak genç yazarlar ile tecrübeli yazarları karşı karşıya getirerek buluşma işlevi görürler. Genç yazar adayı burada usta yazarları tanır, onlardan bilgi, tecrübe ve yazma biçimleri öğrenir. Kuşkusuz genç yazar burada sadece yazma biçimleri değil bir sanatçı/edebiyatçı duruşu, adap/erkân, hayata ve eşyaya bakış eğitimi alır. Genç yazar böyle hiçbir yerde yazılmayan pek çok bilgi, malumat ve tavrı burada görerek, kişiliği zenginleşecek, gelişecektir. Bu yüz yüze eğitimin de imkânları sınırlıdır. Derginin bünyesine katabileceği genç yazar sayısı da sınırlıdır, genelde dergi merkezlerinin olduğu büyükşehirdeki yazarlar bu imkânlardan yararlanabilir. Özellikle taşradaki genç yazarlar bu yüz yüze eğitim imkânından yoksundurlar. Dolayısıyla dergileri geniş çaplı bir edebiyat eğitimi içerisinde küçük bir odak olarak ele almak gerekir.

Gelişen internet ortamı iyi değerlendirilebilirse bu yazar adaylarının önüne sayısız ortam ve seçenek çıkartılabilir. Günümüzün en etkin edebiyat mahfili bana kalırsa internet. Elektronik ortamlarda e-okullar ile sohbet ortamlarıyla tecrübeli yazar- yazar adayı karşı karşıya gelerek tecrübe aktarımı gerçekleşebilir. Ama her durumda bir şiir bir öykü yazmış genç bir yazarın bunu değerlendirecek, artısının eksisinin kendisine söylenebileceği bir ortam gereklidir. Çünkü edebiyat ortam işi, atmosfer işi, dostluk ve paylaşma işidir. Özellikle yazarlığın ilk dönemlerinde yönlendirme, bilgiye erken ulaşma çok önemlidir.

Söyleşi teklifimizi kabul edip verdiğiniz samimi cevaplar için çok teşekkür ediyorum.

Bana bu imkânı verdiğiniz için ben teşekkür ederim.

ÇİZGİ

Ayşe KILIÇGİL

YOL

Ayşegül SEZEK

Yarımın kaygısında bir sabah
Ve yorgunluğunda akşam oluyor
Yürüyor ve duyuyorum
Bir yaprak düşüyor usulca
Bir ben düşüyorum yorgun akşamlara
Bir ben kalıyorum
İsyanın eşiğinde,
Bıkmış ve bırakmışlığın son nefesinde,
Direniyorum.

Ve yine sabah oluyor,
Işığa alışmamış gözlerim,
Canım sızıyor çatlaklarımdan,
Kendimden usanıyorum,
Utaniyorum yaşamaktan.
Bırakıyorum karşı koymayı,
Direnmeyi bırakıyorum.
Bitsin istiyorum,
Neredesin o ince ışık,
Gitmek istiyorum.
Uzun ince bir yoldu benimki
Yolun sonunu umuyorum.

BİR KÖRÜN PANDOMİMİ

Kübra Nur KOÇAK

Kaburgalarım dar geliyor bedenime
 Başka bir tarifi olamaz bu acının
 Kalabalıklar içinde tek bir ışık
 Sadece bana parlayan
 Görürlerse ölürüm
 Ölürsem bir daha göremem
 Alevi andıran bir çift göz
 Ellerinde yüreğim
 Yüreğime sarılı yalnızlık tellerim
 Gördüklerime isyan eder her bir kirpiğim
 Bu yükü taşımak istemiyorsa göz bebeğim
 Peki ya işittiklerim
 Okyanusun ortasında susuz hissettiren o bahar sesi
 Kulaklarımda zalim bir kakhahanın neşesi
 Şimdi sular içinde gemimin güvertesi
 Kederim baş edemezdi benle
 Derdim kadar olsaydı kuvvetim
 Karanlığıma inat doğardı güneşim
 O banka getirdiğin nefretin
 Tam karşıma diktiğin
 Ete kemiğe bürünmüş sevgisizliğin
 Ama ben yapamam
 İyi değildir fırtınayla aram
 Hoş bir misafirdi
 O aldatıcı meltemin
 Şimdi seyret uzaktan
 Bir körün pandomimini

ÖYLECE

Gülizar KILINÇ

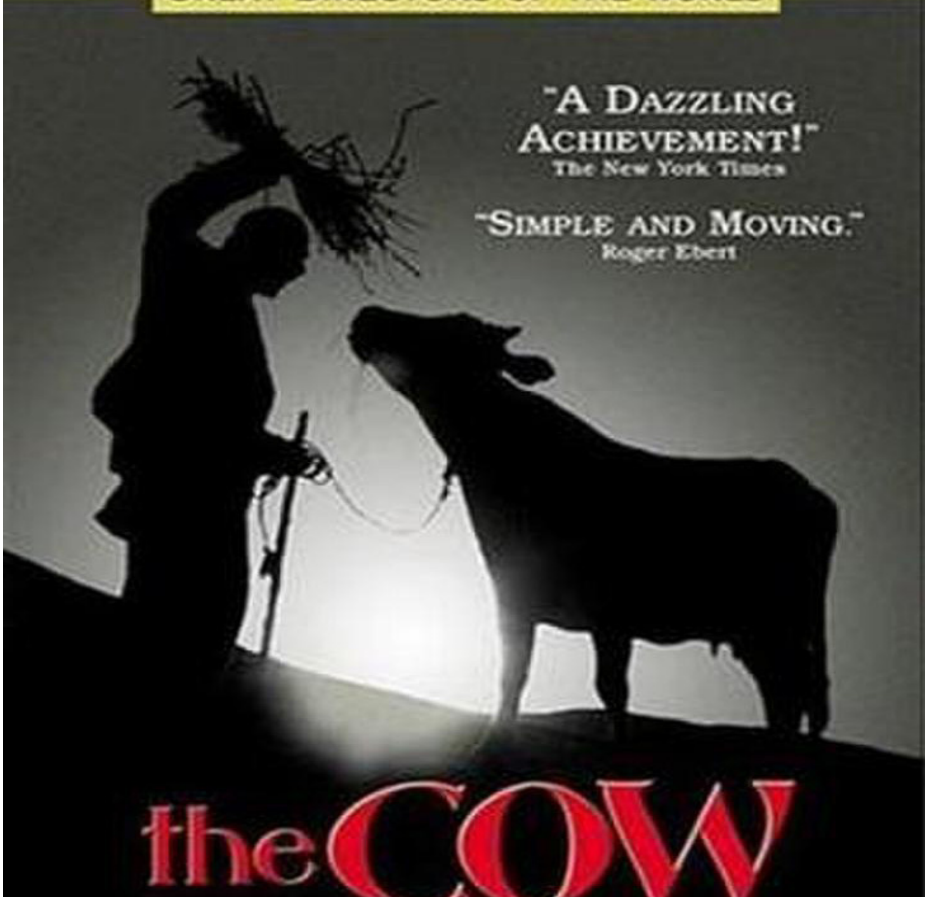
Her şey fotoğraflarda kaldı
Her şey yarım yarım
Bizden geriye sadece gölgelerimiz kaldı
Onlarda fotoğraflarda
Tam ve karanlık
Gölgelerimiz kaldı yoksun ve duygusuz

Her şey anılarda kaldı
Acılarını kucagımıza bırakarak
Her şey iki dudağımızın arasında
Söylenmeye az kala
Bizi boğarak,
Öylece
...
Kaldı...

İRAN SİNEMASINDA CESARETLİ BİR ADIM: GAV

İsmail ÇAKMAK

Yaşamın içinde bazı anlar yüreğe sığsa bile dil ile ikrarı her zaman kolay değildir. Bu durumda insanın imdadına yetişen en iyi aparat metaforlardır. Çünkü doğrudan bir anlatımın açacağı düşünülen yaraya en güzel merhem, mevzuyu belli klişe söylemlerin haricinde tutarak “sembollere” anlam vermektir. Fakat bu sıradan bir şeyi anlatmaktan daha müşkül iştir. Çünkü sembole yüklediğiniz anlamın dozajı iyi ayarlanmalıdır ve sembolün gizil bir güç olduğu fark edilse dahi “muvazeneli” bir tutum sergilenmelidir. İran sinemasının bu konudaki mahirliği tartışmasız kabul görmüş bir gerçektir. Yıllardır “sansürün” kısılcısından kurtulamayan yönetmenler, metafor kullanımını bir yöntem olarak benimsemişler ve bunu ustalıkla kullanmayı başarmışlardır. Dariush Mehrjui’nin yönetmenliği yaptığı “Gav/İnek” filmi de bu başarının örneklerindedir. Esasında İran sinemasını

bu kadar geliştiren unsurlardan biri de sansürün varlığıdır. Gav/İnek filmi, İran'ın yasaklı yazarlarından Gulam Hüseyin Sadî'nin "Bayel Ağtçuları" kitabındaki dördüncü hikâyenin sinemaya uyarlamasıdır. Senaryoda Gulam Hüseyin'in de büyük emekleri vardır.

Film, 1969 tarihli ve siyah beyaz formatta çekilmiştir. Konu; yaşamı ineğinden ibaret olan Hasan'ın trajik hikâyesidir. Hikâye, bir delinin köye gelişi ve çocukların onun arkasında koşturmasıyla başlar. Hasan, köyde tek ineği olan ve pos bıyıkları ile de eril bir gücün temsilcisidir. Fakat Hasan ile ineği arasındaki bağ o kadar kuvvetlidir ki âdeta yaşamı ineğinden ibarettir. Hasan, köyden birkaç günlüğüne uzaklaşır ve ineğini de ailesine emanet eder. Onu döndüğünde kara bir haber bekler, çok sevdiği ineği ölmüştür. Ölen inek, köylüler tarafından apar topar gömülür. Peki, ineğin öldüğü Hasan'a nasıl söylenecektir? Köylüler ilk başta ineğin kaybolduğunu, hatta köylülerden birinin onu aramaya gittiğini söyler. Bu yalanın gerçeğe kavuşması uzun sürmez ve ineğin öldüğü Hasan'a söylenir. Bundan sonrası hem köylüler hem Hasan için azaba dönüşecektir. Hasan ineğinin ölümünü kaldıramaz ve agresif bir ruh hâline bürünür. Durum daha da kötüye gider. Bir müddet sonra, Hasan ahırda yaşamaya başlar. Hasan ineğinin ölmesiyle ekmekten aştan kesilir, saldırgan bir insan olur. Ailesi ve köylüler bîçare hâlde ona yardım etmeye çalışsa da her şey nafîle bir çabadır. Fakat, köylüler Hasan'ın ahırda ot yediğini gördükten sonra işin ciddiyetini anlarlar ve onu tedavi ettirmeye kafalarına koyarlar. Hasan tam anlamıyla delirmeye başlar ve bir ineğin sergilediği davranışlara bürünür. Bir gün köylüler Hasan'ı bağlayarak tedavi ettirmek için yola düşerler. Köylünün bir taraftan kendilerini ara sıra rahatsız eden eşkıyalarla da başı beladadır. Hasan bunun tuzu biberi olmuştur. Hasan'ı bağlayıp yola düştükleri gün yolda bir an yağmur bastırır ve Hasan hareketleri ile köylülere karşı koymaya çalışır. Köyün akil adamı İslâm'ın bir ara Hasan'a vurarak "yürü seni hayvan" demesi de son noktadır artık. Onun bu tavrı, diğer iki köylü tarafından yadırganır ve İslâm'ı ikaz ederler. Hasan, köylülerin bir an dalgınlıklarından yararlanarak ellerinden kurtulur ve bağırarak bir tepeye doğru koşar. Sonra yuvarlanarak tepeden aşağı düşer ve ölür. Çamurların arasında kalan bedeni kadraja yansır.

Sonuç

Gav/İnek filmi, İtalyan "yeni gerçekçilik" akımının tesirinde kalarak İran "yeni dalga" akımının başlangıç filmi olarak kabul edilir. Şah rejiminin desteği ile çekilen film, içinde bazı tenkit unsurları barındırdığı için gösterimi bir dönem yasaklanmış, sonra tekrar gösterime girmiştir. Film; Venedik ve Berlin Film Festivalleri'nde ödül alarak İran sinemasının beynelmilel sahadaki yüzü olmuştur. Film, çekildiği yıllar düşünüldüğünde, görsellik ve seyircinin ilgisini tek bir noktaya toplama konusundaki başarısıyla hayli yol kat etmiştir. Bir insanın, hayvana dönüşmesi konusu da ele alarak "marjinal" bir bakış açısı ortaya koymuştur. Yönetmenin bu tavrı ve duruşu sonraki İranlı yönetmenlere de örnek olmuştur. Gav/İnek, üstünden yarım asır geçmesine rağmen hâlen tesirinden bir şey kaybetmemiş bir filmidir.

VAN GOGH ÜZERİNE DÜŞÜNCELER

Muhammet Baran ASLAN

Gogh, Vincent Van Gogh... 1853 Hollanda doğumlu meşhur ressam... Bu ona dair ikinci yazım fakat kaçınıcı tefekkürüm bilemiyorum. Sanki içimde bir yerlerde ona ayrılmış özel bir sahne var ve kendisi orada atıyor aşınası olduğum tüm çığlıklarını. O yirminci asrın vahşet dolu insanları arasında delilik ve dâhilik arasında mekik dokumuş bir âdemoğlu... Peki ya nedendir bu sürüncemeler? Yani neden bazısı yiyip bitirir de aklını, bazısı hiçbir şey olmamış gibi hayatına devam eder? Cevap basit aslında... Zira sadece sermayesi olanlar iflas eder. Son iki asırdır delilik kavşağına adım atmadan yaşayabilenler ancak akıl ve irade nimetinden öksüz kalan bedbahtlardır. Korkmayın korkmayın. Onlar yerler, içerler, uyurlar unuturlar ama asla delirmezler. Beceremezler... Zira yitirecek bir şeyleri yoktur!

Tablolarına bakıyorum Vincent'in. Tablolarına bakıyor ve dumanlar görüyorum rengârenk nesnelere arasında, kararsızlık görüyorum sonu belirsiz yollarda, kederler görüyorum fikir yorganına bürünüp uyuyan...

Mesela " Kafe Terasta Gece " tablosu. Ne kadar da kalabalıklar içinde yalnızlık kokulu... Belki de doğduğu coğrafya sebebiyle çocukluktan beri aşına olduğu, Hristiyan öğretinin yankılarıyla dolu. Zira Muharref İncil'e göre; " Önce söz vardı. Tanrı ile söz birdi... Sonra Tanrı ışık olsun dedi. Işık oldu." Ve İsa bunu "Sev" diyerek ortaya koydu.

Evet, işte bu tablo kafeden yansıyan ve Vincent'in hasretini çektiği sarı ışığın yansımasıyla, "Yıldızlı Gece" nin yıldızlarıyla ve buğulu sokağıyla bize bu nasları okuyor. Okuyor da; "Pekii, sevgi nerede" diye sormadan edemiyor insan. Zira bu kafe sevenlerin değil unutulunanların, unutmaya çalışanların ve unutmayı anlamaya cehdedenlerin bulunduğu bir mekân görünümünde. İşte tam da burada gezegenin ömrü bir film şeridi gibi geçiyor gözümüzün önünden. Harpler, katliamlar, devrimler, kıtlıklar, cinayetler... İşte o dem anlıyor insan birçok şeyi. Bu kafe sevenlerin mekânı değil ve tablonun fısıldadığı kelimelerin arasında sevgi varlığını yitirmiş durumda. Çünkü insan sevmedi! Ve en çok da İsa'ya iman edenler etti bu ihaneti. Vincent da sevilmeyenlerin çölünde bir başına buldu kendini. Hani diyor ya İsmet Özel " Yaşamayı bileydim; yazar mıydım hiç şiir? " Vincent da öyle işte. Böyle bir kavim arasında yaşamayı öğrenemediği için yapıyor resimlerini.

Hayrete düşünüyorum ve diyorum ki: Ya Rab nasıl bu kadar şey anlatır insanın yapıp ettikleri? Sonra daha iyi kavrayabilmek için ben de kendi kültürüme dönüyorum. Ve Mevlana'nın şaheserinin ilk kelimesi karşılıyor beni. DİNLE! Anlıyorum, bilmek istiyorsam her şeyi bir tarafa bırakmalı ve tabloyu dinlemeye devam etmeliyim. Ruhum kıvrım kıvrım. Ve ben dinliyorum!..

LİMAN

Rümeysa ÇİÇEK

Güneşin hâkimiyetini geceye bırakması, bulutların renk değiştirmesi ve üzerinize gelen o tatlı yorgunluk...

Bu mutlu olmaya yeterdi aslında; yetiremedik...

Ey dost limandır burası

Olduğun gibi görünmezsen

Attığın adımları bilmezsen

Yüklerini kaybedeçeğin yerdir burası.

Bazen kendimizi de o yüklerin arasında kaybederiz. O vakit ne başkası atar adımlarımızı ne de başkası duyar haykırışlarımızı...

Ey dost limandır burası

Yüklerin şaşırtmasın seni

Attığın adımlara, gördüklerine dikkat et ki

Kaybedileceklerin arasına yazılmayasın...

Düşüncelerimi sığdıramadım yüreğime, limana teslim edeyim derken ne o limandan dışarı adım atabildim ne de bir haykırışta bulunabildim. İşte o zaman anladım emanet etmek kaybetmeyi öğrenebilmektir, emanetlerini limana bırakabilmek ise kaybedileceklerin arasına yazılabilmektir...

YAĞMUR

Yağmur yağdı yine her yer sırlı sıklam, nice yağmurlar atlattık. Battığımız göllere sindi korkularımız, her ilerleyişimizde derinleşti çukurlarımız...

Atlattığımızı sandığımız her çukurda daha fazla batmayı öğretti hayallerimiz. Kaybetmeyiz sandık en değerlimizi, kaybetmeyi kendimizden öğrendik, kendimizde öğrettiğimiz her doğrudan başkaları sorumluyken yanlışlar tuğla gibi örüldü üzerimize, ne zaman tekrardan dimdik durduysak tekrardan batıp tekrardan kalkamamanın hayalini kurduk...

Denize düşenlerin yılanı sarıldığı gibi biz de kendimizi sarıp sarmaladık. Sırtımız duvara değil yüreğimize yaslı, yürek dediğin nedir ki bir o kadar yaslı...

Her çıkış bir iniş gizler ardında, inişler çıkışların devamıdır aslında, her inişte aramazsan bir çıkış, derinleşir durur her çıkış.

İKİ KARDEŞ DERGİ: MANİDAR ve TAŞBAŞI

Halil Kazovalı

Genel olarak tüm kurum ve kuruluşlar özelde ise Milli Eğitim Bakanlığımız, İl ve İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri, Okul Müdürlükleri yaptıkları çalışmalarını kamuoyuna duyurmak için dergiler çıkarırlar. Bu dergilerin kahir ekseriyeti bülten niteliğindedir. Özellikle okullarımız yıl sonunda o ders yılı içinde yaptıkları etkinlikleri haberleştirip bir bülten aracılığı ile öğrenci, öğretmen, veli ve kamuoyu ile paylaşırlar. Bu bülten aynı zamanda okulun kurumsal kimliğinin oluşmasına ve gelecek kuşaklara okul adına güzel hatıraların aktarılmasına önemli katkılar sunmaktadır.

Ancak bunların dışında gerçek manada bir edebiyat dergisi olarak çıkan dergiler de yayın hayatına başlamıştır. Malum olduğu üzere okullar eğitim ve öğretim yuvalarıdır. Öğretmenler bu eğitim yolculuğunun meşaleleridir. Okul denince akla okumak, yazmak, kitap, defter, kalem, öğretmen, öğrenci... gelir. İşte böyle bir ortamda bir adım ileri giderek gerçek manada edebiyat dergilerinin çıkarılması milli ve vicdani bir sorumluluktur. Toplumun en entelektüel kesimi olan öğretmenlerin zihin ve yürek ürünlerini gün yüzüne çıkarmak, yeni yetişen genç dimağlara rehberlik etmek ve onlara okul görevi görmek bir temenniden öte bir görevdir. Bu bağlamda şu anda elinizde bulunan ve altıncı yılında olan **Dört Mevsim Edebiyat** dergisi bir ilk olmuştur. Bugün bu kutlu yolculuğa iki yeni dergimiz daha katıldı. Sevincimizi tarif edemem. Gerek edebiyatımız gerekse eğitimimiz adına yapılan bu çalışmaların ne denli önemli olduğu ileriki yıllarda daha iyi idrak edilecek, ülke adına ne mükemmel bir hizmet icra ettikleri ehli tarafından takdir edilecektir. Bu o İki yeni dergi: MANİDAR ve TAŞBAŞI.

MANİDAR

Mersin / Yenişehir İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından çıkarılmakta olan dönemlik kültür, sanat ve edebiyat dergisi MANİDAR yayın hayatına başlamıştır.

Yenişehir İlçe Milli Eğitim Müdürü Mehmet Necmeddin DİNÇ sunuş yazısında derginin çıkış amacını şöyle açıklamaktadır: **“Sosyal medyanın hızı, bilişim araçlarının yaygınlaşması ile her şeyin ekrana taşındığı günümüzde, sözü şiirle, öyküyle, masalla, söyleşiyle çoğaltmak, söze Mersin Yenişehir’den bir pencere açmak istedik.**

“İncinin bir istiridye için önemi neyse, hikâyenin de insanlar için önemi odur.” (Joseph Gold) Hikâyemiz yeni... Hikâyemizi anlatmak ve büyük bir parçası olabilmek için Manidar edebiyat dergimizin ilk sayısı ile okura merhaba dedik.

Söz söyleyen, söze emek veren her bir dostumuza sonsuz teşekkür ediyorum...”

Derginin yazar kadrosuna baktığımızda Türkiye'nin en tanınmış duayen edebiyatçılarından olduğunu görüyoruz. Yaşayan üstat şairlerimizden Arif AY, Maveria dergisinin son genel yayın yönetmeni Müştehir KARAKAYA'nın yanında, Adem TURAN, Hüseyin AKIN, Yıldırım TÜRK, Eda ADAK,

Mehmet KAHRAMAN, Yavuz Ahmet KOÇ yer almaktadır.

Yine yaşayan büyük hikâyecilerimizden Mustafa KUTLU ile “Edebiyat” üzerine, yine ömrünü edebiyata, fikre vermiş hikayeci ve düşünce adamı üstat Rasim ÖZDENÖREN ile “Kahve Molası” bölümleri yer almaktadır.

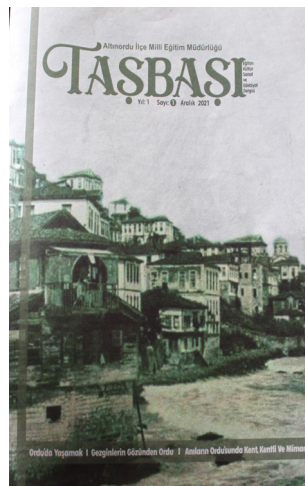
Son günlerde tüm dünyada yaşanan gıda ve tedarik sorununa muvafık düşen “Buğday Dosyası” açılmış, İbrahim DEMİRCİ, Segah GÜMÜŞ, Nazlı Döndü CAN, Jose Carlos LESSON (Çeviri: Pınar ARISOY) ve Erdoğan MURATOĞLU’nun Sezai KARAKOÇ’un “Topraktan Başlayarak” öyküsü üzerine yazılarıyla konuyu sanat ve edebiyat açısından ufkuza sermişlerdir.

Emine Yavuz ÇETİN şair Ümit Yaşar OĞUZCAN’ı anlattığı “Mersin, Akkahve ve Hüznün Şairi” yazısı, Nilgün Bahar DEMİRHAN’ın Mersin’e ait “Yoğurt Pazarı” yazısı, yine Esin DÖNMEZLER’in “Mersin”den Bir Şair’ Nursel ATA ile söyleşisi yerel değerleri dikkatimize sunmak gibi önemli bir işlevi gerçekleştirmiş.

Mustafa EKİCİ ve Meral BAL’ın şiirleri, Abdullah KASAY’ın sinema yazısı dergide yer almaktadır.

Son olarak “Okuma geçmişinizde sizi derinden etkileyen, ruhunuzda iz bırakan kitap ya da kitaplardan bahseder misiniz?” sorusu çerçevesinde bir soruşturma hazırlanmış. Bu soruşturmaya ülkemizin tanınmış pek çok edebiyatçısı kendilerini etkileyen kitap/kitaplar konusunda cevaplar vermişlerdir. Dört Mevsim Edebiyat dergimizin Genel Yayın Yönetmeni Mehmet YILDIZ’ın da Rasim ÖZDENÖREN’in “Müslümanca Düşünme Üzerine Denemeler” isimli kitabı çerçevesindeki görüşleri yer almaktadır.

Öncelikle çok zorlu bir yola çıkan MANİDAR dergisine başarılar diliyoruz. Bu cesareti gösteren Yenişehir İlçe Millî Eğitim Müdürü Mehmet Necmeddin DİNÇ’e teşekkür ediyoruz. Özellikle bu derginin ete kemiğe bürünmesinde, içeriğinin zenginliğinde ve okura ulaşmasında büyük emekleri bulunan Genel Yayın Yönetmeni Özlem GÖKTAŞ’ı ve dergiye emek veren herkesi kutluyor, kendilerine kolaylıklar diliyoruz. Yolları açık olsun. Sözleri etkili ve bereketli olsun.

TAŞBAŞI

Ordu/Altınordu İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından çıkarılan eğitim, kültür, sanat ve edebiyat dergisi TAŞBAŞI 1. sayısı ile okurlarıyla buluştu.

Derginin sunuş yazısında Genel Yayın Yönetmeni Tuna ESELİOĞLU derginin çıkış amacını şöyle açıklıyor : “Kıymetli Taşbaşı Okuyucuları, Taşbaşı dergimizin ilk sayısı ile huzurunuzdayız. Heyecanlıyız. Eğitime, bilime, kültüre, sanata, edebiyata ve bu şehre ömrünü vakfetmiş çok kıymetli kalem ehli dostlarımız, yoldaşımız. Ordu'nun il okusunun 100. Yılı münasebetiyle, ilk sayımızda şehrimizin tarihi, kültürel, sanatsal ve edebi dokusuna yer vermeye çalıştık. Her biri diğerinden kıymetli yazılar içeriyor dosyamız.

.....

Bizde hazin bir kaderi var dergilerin; çoğu bir mevsim yaşar, çiçekler gibi. En talihlileri bir nesle seslenir. Eski dergiler ziyaretçisi kalmayan bir mezarlık. Anahtarı kaybolmuş bir çekmece. Sayfalarına hangi hatıralar sinmiş, hangi ümitler, hangi heyecanlar gizlenmiş merak eden yok. Taşbaşı dergisinin uzun soluklu olması dergiye emek veren herkes gibi benim de muradım. Yunus'un dediği gibi “Söz uçar yazı kalır.” Bugüne ve gelecek kuşaklara dair söyleyecek sözü olan herkese açık kapımız.

Yeni sayımızda şehrimize, eğitime, sanata, tarihe, kültüre ve edebiyata dair yeni dosya ve yazılarla buluşmak ümidiyle keyifli okumalar diliyorum.”

Derginin ilk sayısı olması hasebiyle Ordu ilinin sosyal, ekonomik, sanat, edebiyat ve mimari birikimlerini konu alan bir içerikle yayın hayatına başlamış. Konu başlıkları bile bu meyanda bize kapsayıcı fikir vermektedir. “Gezginlerin Gözünden Ordu”, “Düşünce Köprüsünde İncelikli Bir Şair: Selçuk KÜPÇÜK”, “Organik Şiirin İzinde Ordulu Bir Şair: Şinasi TEPE”, “Ordu Milletvekili Şair Yazar Yusuf Ziya ORTAÇ”, “Belgeler ve Tanıklıklarla Milli Mücadelede Ordu”, “Ordu’da Kavum Gelenekleri”, “Ordu Efsaneleri Üzerine Tespitler”, “Ordu’da Yaşamak”.

Dergiyi okuyanlar Ordu’da yaşayan insanların oluşturduğu kültür, edebiyat, mimari, sanat, örf ve adetler hakkında en ince teferruatına kadar fikir sahibi olacaklardır.

TAŞBAŞI dergisinin 1. sayısında görülen bu performans, derginin geleceği açısından da büyük umutlar vermektedir. Buna cesaret eden Altınordu İlçe Milli Eğitim Müdürü Onur BEKYÜREK’i, Genel Yayın Yönetmeni Tuna ESELİOĞLU’nu ve başta yayın kurulu olmak üzere emeği geçen herkesi tebrik ediyoruz. TAŞBAŞI dergisine daha nice dolu dolu sayfalarla yayın hayatı diliyoruz. Aramıza hoş geldin TAŞBAŞI. Yolun açık olsun.